

AZƏRBAYCAN

QƏZETİ

1918-1920

IX CİLD

(İyun 1919)

TRANSLİTERASİYA EDƏNLƏR

Mehdi Gəncəli
Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

Azad Ağaoğlu
Filoloq, tərcüməçi

ELMİ REDAKTOR

Teymur Kərimli
Akademik

ADA Universitetinin
təşəbbüsü və dəstəyi ilə nəşr edilir.

MÜNDƏRİCAT**Ön söz****Oxucuların diqqətinə**

Nömrə 192 (1 iyun 1919)	1
Nömrə 193 (2 iyun 1919)	27
Nömrə 194 (3 iyun 1919)	53
Nömrə 195 (4 iyun 1919)	81
Nömrə 196 (5 iyun 1919)	109
Nömrə 197 (6 iyun 1919)	137
Nömrə 198 (8 iyun 1919)	163
Nömrə 199 (9 iyun 1919)	189
Nömrə 200 (10 iyun 1919)	209
Nömrə 201 (11 iyun 1919)	227
Nömrə 202 (12 iyun 1919)	247
Nömrə 203 (13 iyun 1919)	267
Nömrə 204 (15 iyun 1919)	287
Nömrə 205 (16 iyun 1919)	313
Nömrə 206 (17 iyun 1919)	333
Nömrə 207 (18 iyun 1919)	351
Nömrə 208 (20 iyun 1919)	371
Nömrə 209 (22 iyun 1919)	391
Nömrə 210 (24 iyun 1919)	411
Nömrə 211 (25 iyun 1919)	431
Nömrə 212 (26 iyun 1919)	451
Nömrə 213 (27 iyun 1919)	471
Nömrə 214 (28 iyun 1919)	491
Adlar göstəricisi	519

ÖN SÖZ

ADA Universitetinin təşəbbüsü və dəstəyi ilə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin orqanı olan “Azərbaycan” qəzetinin (1918-1920) tam külliyyatı ərəb qrafikalı əlifbadan latın qrafikalı müasir Azərbaycan əlifbasına köçürülərək, lüğət, izahlar, şərhlər və adlar göstəricisi əlavə edilməklə nəşrə hazırlanmaqdadır. Təəssüflə qeyd etmək lazımdır ki, bu istiqamətdə ayrı-ayrı təşəbbüslər olsa da (mərhum professor Şirməmməd Hüseynovun çalışmaları xüsusilə yada salınmalıdır), “Azərbaycan” qəzeti kimi mühüm bir nəşrin müasir oxucu üçün əlçatan olmasını təmin edəcək bu səviyyədə bir iş, 30 illik müstəqillik dövründə həyata keçirilməmişdir.

“Azərbaycan” qəzetindəki materiallar Azərbaycan Cümhuriyyətinin bilavasitə tarixini əks etdirir. Qəzetin səhifələrində Azərbaycan Hökumətinin qərarları, Parlament üzvlərinin çıxışları, paytaxtda və bölgələrdə baş verən hadisələrin təfərrüatları, müxtəlif təhlillər, xatirələr öz əksini tapıb. Günümüzdə xüsusi əhəmiyyət kəsb edən Qarabağ, Zəngəzur bölgələrinə dair materiallar oxucularda böyük maraq doğuracaqdır. Eləcə də, Azərbaycan Cümhuriyyətinin xarici dövlətlərlə münasibətləri, dövrün ab-havası müfəssəl şəkildə qəzetin səhifələrində əks olunub. Ümumiyyətlə bu qəzetin transliterasiyası Azərbaycan Cümhuriyyəti tarixşünaslığında yeni bir səhifə açacaq və gələcək tədqiqatlar üçün mühüm stimül olacaqdır.

İlk dörd nömrəsi Gəncədə, sonrakı nömrələri Bakıda nəşr edilən “Azərbaycan” qəzetinin 15 sentyabr 1918 – 28 aprel 1920 tarixləri arasında 443 nömrəsi çapdan çıxmışdır. Qəzetin redaktorları müxtəlif vaxtlarda Ceyhun bəy Hacıbəyli, Şəfi bəy Rüstəmbəyli, Üzeyir bəy Hacıbəyli və

Xəlil İbrahim kimi dövrün qabaqcıl ziyalıları olmuşdur. Qəzet əksəriyyətlə 4 səhifə həcmində çıxsa da, bəzi nömrələrdə səhifələrin sayı fərqlilik göstərir. Hər səhifədəki sütunların sayı və səhifələrin ölçüsü, qəzetin çap olunduğu 19 ay yarımliq müddət ərzində bir neçə dəfə dəyişmişdir.

“Azərbaycan” qəzetinin nüsxələri Azərbaycan Respublikasının Milli Arxiv İdarəsində, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Arxivində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin Siyasi Sənədlər Arxivində, Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda və Azərbaycan Milli Kitabxanasında pərakəndə halda saxlanmaqdadır.

Qəzetin müasir oxucu üçün əlçatan olması tariximizin Cümhuriyyət dövrü kimi zəngin səhifəsinin öyrənilməsi baxımından çox əhəmiyyətlidir. Azərbaycan xalqının tarixi mirasını qorumaq və gələcək nəsillərə ötürmək işinə töhfə verməkdən ADA Universiteti qürur duyur.

Hafiz PAŞAYEV,
ADA Universitetinin Rektoru

OXUCULARIN DİQQƏTİNƏ

“Azərbaycan” qəzetini transliterasiya edərkən, mətnin orijinallığını qorumaqla birgə, materialların müasir oxucu üçün mümkün qədər anlaşılın olmasına çalışdıq. Bu səbəbdən, bəzi sözlərin imlasını müasirləşdirmək lazım gəldi. Məsələn, “çox” yerinə qəzetdəki kimi “çoq”, “yox” yerinə “yoq”, “etməyi” yerinə “etməgi”, “kimi” yerinə “kibi”, “nömrə” yerinə “numero” və s. yazmaq, oxucunun işini çətinləşdirməkdən başqa bir şeyə yaramayacaqdı. Üstəlik, bu sözlərin fərqli yazılışları qəzetdə bəzən eyni səhifədə yanaşı istifadə edilmiş, yəni imla birliyi prinsipi nəzərə alınmamışdı. Bu qəbildən olan sözlərin müasir yazılışına üstünlük verməyin, daha doğru bir addım olacağına inandıq.

Eyni zamanda, “teatro”, “qəzetə”, “böylə” kimi bəzi sözlərə toxunmadıq. Çünki əvvəla, bu sözlər qəzetdə həmişə eyni cür yazılmışdır; ikincisi də, mütaliəni çətinləşdirmədən dövrün ab-havasını saxlamağa xidmət edir.

Osmanlı türkcəsində və müasir Türkiyə türkcəsində indiki zaman şəkilçisi olan “-yor” qəzetdə qaydasız və pərakəndə bir şəkildə işləndiyi üçün (eyni cümlədə həm “-yor”, həm “-ır, -ir, -ur, -ür” şəkilçisindən istifadə edildiyini görmək mümkündür) mətndən çıxarılmışdır. Şeir parçalarında vəznin pozulmasına yol verməmək üçün “-yor” şəkilçisinin saxlandığı istisnalar da var.

Yer adlarını, fərqli versiyaların işlənməsi baxımından (Bolqarıstan – Bolqariya, Lehistan – Polşa, Macarıstan – Venqriya və s.) qəzetdəki kimi saxladıq, fəqət yazılış baxımından müasirləşdirdik (“Bulqarıstan” yerinə “Bolqarıstan”, “Kiyef” yerinə “Kiyev” və s.). Eləcə də, “Bakü” yerinə bugünkü kimi “Bakı” yazdıq. Soyadı sonluqlarını da (“-of”, “-yef” və s.) müasirləşdirməyi (“-ov”, “-yev” və s.) məqsədəuyğun hesab etdik.

Çətin anlaşılan söz və ifadələr üçün cildin sonuna lüğət əlavə etməyi münasib görmədik. Əvvəla, hər dəfə mütaliəni kəsərək lüğətə baxmaq oxucu üçün çətinidir, ikincisi, bəzi sözlərin bir çox mənası içindən məhz hansının nəzərdə tutulduğunu təyin etmək bəzində oxucu təəddüddə qala bilər. Çətin anlaşılan söz və ifadələrin necə başa düşülməli olduğunu mətnin içində kvadrat mötərizədə göstərdik. Bu halda, kvadrat mötərizədəki sözlər normal mətndən daha kiçik şriftlə verilmişdir. Məsələn: “...xəstəliklərin bittamam rəf”inə [tamamilə aradan qaldırılmasına] qədər...” Qəzetdəki mətndə səhvən buraxılan sözləri də kvadrat mötərizə içində əlavə etdik. Bu halda, kvadrat mötərizədəki sözlərlə normal mətnin şrifti eynidir. Məsələn: “...Xarici [İşlər] nazirinin...”

Hər nömrədən sonra əlavə edilən “Qeyd və şərhlər”də, oxucular üçün faydalı məlumatlar yer alır. Qəzetdəki mürəttib xətalardan bəziləri (xüsusilə əhəmiyyətli olanları) də burada göstərilmişdir. Əlbəttə, bütün xətalara göstərmək lazım və mümkün deyildi. Xüsusilə Birinci Dünya müharibəsində Qərbi cəbhəsi xəbərlərində keçən toponimlər qəzetdə demək olar ki, həmişə səhv yazılmışdır. Bu toponimlər mümkün qədər bərpa edilmiş, eləcə də “Adlar göstəricisi”nə əlavə edilərkən, toponimin aid olduğu dildəki yazılışı da verilmişdir.

Şeir parçalarında rastlanan çətin anlaşılan söz və ifadələrin lüğəti də “Qeyd və şərhlər” bölməsində verilmişdir.

Cildin sonunda “Adlar göstəricisi” verilmişdir. Mətdəki bütün şəxs, yer, dövlət, xalq, qurum, idarə, təşkilat, şirkət və s. adları, hətta bəzi xüsusi terminlər “Adlar göstəricisi”nə daxil edilmişdir.

Mehdi Gəncəli

Azad Ağaoğlu

ADLAR GÖSTƏRİCİSİ

A.: Bakıda müəllim olmuşdur. 407
 Abaşidze, Abdulla bəy: Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının; Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 184, 362
 Abbas I (Şah Abbas; 1571-1629): Səfəvi şahı; 1587-1629-cu illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 15, 457
 Abbas Cəlil oğlu: Qusar sakini. 481
 Abbas xan: İranın Azərbaycandakı konsulu Səidülüzəranın naibi olmuşdur. 130
 Abbas Qabaş oğlu: Qusar sakini. 481
 Abbasquluzadə, Əliağa: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131
 Abbasov, Əlibaba: Ağdaşda Qaçqınlara Yardım Komitəsinin mühasibi olmuşdur. 132
 Abbasov, Hacıağa: bax. Abbaszadə, Hacıağa.
 Abbasov, Salman. 386
 Abbaszadə, Abbas (Mizə Abbas; yaxud A. Mollazadə; 1870-1920): Azərbaycanlı pedaqoq və folklorşünas. Azərbaycan məktəbləri üçün dərsliklər qələmə almışdır. Bəzi əsərlərində “A. Mollazadə” imzasından istifadə etmişdir. Gəncə Müsəlman Xeyriyyə Cəmiyyətinin və Gəncə Türk Müəllimləri İttifaqının üzvü olmuşdur. 46, 47, 48, 52, 283
 Abbaszadə, Abbas: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131
 Abbaszadə, Hacıağa (yaxud Hacıağa Abbasov; 1888-1975): Azərbaycan aktyoru; Kəndçilər İttifaqının sədri. 384, 385
 Abbaszadə, Mirzə Abbas: bax. Abbaszadə, Abbas.
 Abdinov, İbrahim bəy: Bakıda Mərkəzi Həbsxananın müdiri olmuşdur. 308
 Abdulla bin əl-Müqəffe: bax. İbnül-Müqəffe.
 Abdulla Şaiq: bax. Talıbzadə, Abdulla Şaiq.
 Abdullayev: Bakı sakini; saxta pul kəs-

məkdə ittiham edilərək tutulmuşdur. 42
 Abdullayev: Lənkəran varlılarından. 513
 Abdullayev, Müzəffər bəy: Şamaxı qəza rəisinin müavini olmuşdur. 358
 Abdullazadə, Ağaməhəmməd: Kürdəmir sakini. 101
 Aberq: Ümumrusiya Hökumətinin Maarif naziri (1919) olmuşdur. 503
 Abı Məhəmmədəli qızı (Məşhədi Məhəmmədəli qızı): Bakı sakini. 75
 Abidinzadə, Yaqub: Bakı Neft Cəmiyyəti fəhlələrinin nümayəndəsi olmuşdur. 20
 Abramoviç: mühəndis. 477
 Abutalıb Məhəmmədəli oğlu (Məşhədi Abutalıb): Bakının Nardaran kəndinin sakini. 326
 Adıgözəlova, Məryəm xanım: Bakıda müəllimə olmuşdur. 407
 Adil paşa: Misir vəziri. 6
 Ağa Xan III (Sultan Məhəmməd şah; 1877-1957): Müsəlman ismaililərin 48-ci imamı. Hindistanın müstəqilliyi, eləcə də Pakistanın maraqları uğrunda mübarizə aparmışdır. 397, 409
 Ağa Məhəmməd xan. 455
 Ağababazadə, Dadaş: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131
 Ağabala Şükür oğlu: Çənbərəkənd məhəlləsi sakini. 483
 Ağaisa: Şamaxıdan “Azərbaycan” qəzetinə yazmışdır. 102
 Ağakişizadə, Əbdürrəhim: “Azərbaycan” qəzetinə Şəkidən yazmışdır. 328
 Ağalar bəy: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 183, 184
 Ağamalıoğlu, Səməd ağa (yaxud Ağamalızadə; Ağamalıyev; Ağamalov 1867-1930): Azərbaycanın və Sovet İttifaqının dövlət xadimi. Zaqafqaziya Seyminin və Azərbaycan Milli Şurasının üzvü olmuş, Azərbaycan

Cümhuriyyəti Parlamentində Sosialistlər fraksiyasını təmsil etmişdir. Sovet dövründə Azərbaycanın Kənd Təsərrüfatı xalq komissarı vəzifəsini tutmuş, Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikası Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin sədri, Zaqafqaziya Sovet Federativ Sosialist Respublikası Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin sədrlərindən biri olmuşdur. 169

Ağaoğlu, Əhməd bəy (1869-1939): Azərbaycanın və Türkiyənin görkəmli ictimai-siyasi xadimi; hüquqşünas, şərqşünas, yazıçı-publisist. Türkcülük hərəkatının ideoloqlarından biri olmuşdur. 5, 120, 183, 184, 185

Ağayev, Abbas bəy Kərim bəy oğlu: Bakı Mərkəzi teleqraf şöbəsinin müdiri olmuşdur. 372

Ağayev, Əhməd bəy: bax. Ağaoğlu, Əhməd bəy.

Ağayev, Əlinağı (Mirzə Əlinağı): Dərbənd Müsəlman Tələbələri Komitəsinin üzvü olmuşdur. 100, 241

Ağayev, Xəlil. 203

Ağayev, Həsən bəy (1875-1920): Azərbaycanın görkəmli dövlət xadimi. Moskva Universitetinin Tibb fakültəsini bitirmişdir. Azərbaycan Milli Şurasının 28 may 1918-ci il tarixli iclası (Azərbaycanın müstəqilliyinin elan edildiyi iclas) Həsən bəy Ağayevin sədrliyi ilə keçirilmişdir. Azərbaycan Parlamenti sədrinin birinci müavini olmuş və Parlamentin sədri Topçubaşov Bakıda olmadığından, Həsən bəy faktiki olaraq Parlamentə rəhbərlik etmişdir. Tiflisdə erməni terroristi tərəfindən qətlə yetirilmişdir. 16, 47, 116, 288, 304, 351

Ağayev, Tofiq Nurəddin: jurnalist, pedaqoq. 37, 70, 177

Ağaəliyev, Əziz: Salyan Realnı məktəbində oxumuşdur. 159

Ağaəlizadə, Axund Ağə (1871-1954): Azərbaycanın dini xadimi. 1918-1920-ci illərdə Azərbaycan Cümhuriyyətinin, 1944-1954-cü illərdə Qafqaz müsəlmanlarının şeyxülislamı olmuşdur. 28, 54, 248, 353, 371,

392, 474, 492

Ağazadə: “Ədalət” partiyasının üzvü. 199

Ağazadə: “Hümmət” partiyasının üzvü. 304

Ağazadə: Bakıda Fəhlə Konfransının işində iştirak etmişdir. 15

Ağazadə, Əlinağı: bax. Ağayev, Əlinağı.

Ağazadə, Fərhad Məşhədi Rəhim oğlu (1880-1931): Azərbaycanın görkəmli pedaqoq və publisisti. Şuşada anadan olmuş, Qori Seminariyasını bitirmiş, Azərbaycanın müxtəlif yerlərində müəllim işləmişdir. Məktəblilər üçün “İkinci il” dərsliyinin müəlliflərindəndir. Dövri mətbuatda çıxış etmiş, həmçinin “Azərbaycan” qəzetinin ən fəal müəlliflərindən olmuşdur. 218, 303, 341, 360, 480

Axıcanlı, Müseyib: bax. Axıcanov, Müseyib.

Axıcanov, Müseyib bəy (1892-1920): Azərbaycanın dövlət xadimi. Kiyevdə Müqəddəs Vladimir Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Bakı qubernatorunun müavini, Bakı qubernatoru, Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuşdur. Bolşeviklər tərəfindən güllələnmişdir. 234

Axıskalı: “Azərbaycan” qəzetində imza; çox güman ki, Əhməd Cövdət Pepinova məxsusdur.

Axnazaryan: Türküstandakı könüllülərin komandiri olmuşdur. 274

Axundov: Bakıda 4-cü sahə pristavının müavini olmuşdur. 278, 328, 329

Axundov: Lənkəran varlılarından. 513

Axundov: Ərzaq Nazirliyinin Qarabağdakı vəkili olmuşdur. 384

Axundov, Ağə Əbdülxəlil oğlu (1882-1949): Avropada təhsil almışdır. Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalıları İttifaqının üzvü olmuşdur. 184, 221, 222, 258, 361

Axundov, Miribrahim (Hacı Miribrahim): Maştağa kəndinin sakini. 260

Axundov, Şirin Məşhədi Hüseyn oğlu (1878-1927): Azərbaycanlı tarzən. 14

Axundzadə, Ağə: bax. Axundov, Ağə Əbdülxəlil oğlu.

Axundzadə, Cahangir: Salyan Realnı məktəbində oxumuşdur. 159

Axundzadə, Cavad: bax. Əhməd Cavad.

Axundzadə, Ələkbər (Mirzə Ələkbər): Azərbaycan pedaqoqu. 182

Axundzadə, Hacı Mirzə Səlim Mirzə İsmayıl Qasir oğlu (1872-1930): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. Aprel işğalından sonra İrana mühacirətə getmişdir. 512, 513

Axundzadə, İdris: Gəncə Türk Müəllimləri İttifaqının sədri olmuşdur. 40, 47, 91

Axundzadə, Məhəmməd Sadıq: bax. Aran, Məhəmməd Sadıq.

Axundzadə, Mina xanım: Salyan Müəllimlər İttifaqı idarə heyətinin üzvü. 486

Axundzadə, Mirzə Hüseyn Axund Nəsir oğlu: müəllim; Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 153, 182

Axundzadə, Rəşid bəy Hacı Əbdüsalam oğlu (1880-1940): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. 1895-1907-ci illərdə Qafqaz müsəlmanlarının Şeyxülislamı olan Axund Hacı Əbdüsalamın oğlu olmuşdur. Kiyevdə hüquq təhsili almışdır. Salyandan Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinə üzv seçilmişdir. 1919-cu ilin fevralından avqustunadək Bakının valisi (qubernatoru) vəzifəsini tutmuşdur. Sovet hakimiyyəti dövründə Sibirə sürgün edilmiş və sürgündə ölmüşdür. 99

Axundzadə, Süleyman: maarif xadimi. 407

Axverdov. 340

Aka Gündüz (1885-1958): Türk şairi və yazıçısı. 69

Akçuralı, Yusif (1876-1935): Tatar əsilli yazıçı, publisist və siyasətçi; türk milliyətçiliyinin ideoloqlarından biri olmuşdur. Simbirskdə (indiki Ulyanovsk) anadan olan Akçuralı Türkiyədə təhsil almışdır. Kazanda

“Məhəmmədiyyə” mədrəsəsində dərs demiş, Rusiya müsəlmanlarının siyasi partiyası “İttifaqi-müsəlmin”in təşkilatçılarından və rəhbərlərindən biri olmuşdur. Yeni Türkiyənin qurulmasında yaxından iştirak etmiş, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin deputatı olmuş, Türk Tarix Qurumu elmi cəmiyyətinin qurucuları arasında yer almışdır. 120

Akuşinski, Əli Hacı (1847-1930): XX əsrin əvvəllərində Dağıstanın ictimai-siyasi xadimi və dini lideri olmuşdur. 320

Alişevski, Nikolay. 401

Allenbi, Edmund [Edmund Allenby; 1861-1936]: ingilis feldmarşalı. Birinci Dünya müharibəsindən sonra İngiltərənin Yaxın Şərqdə ali komissarı [High Commissioner] olmuşdur. 6

Alşibaya, Qriqol: Gürcüstanın Azərbaycandakı siyasi nümayəndəsi olmuşdur. 403

Amaspur, Xoren: “Daşnaksutyun” partiyasının üzvü; Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. 87

Amet, Jan-Fransua-Şarl [Jean-François-Charles Amet; 1861-1940]: Fransız vitse-admiral. Mudros sazişindən sonra Fransanın İstanbulda Ali komissarı olmuşdur. 336

Amisayev: Dağıstanlı. 303

Anderson: Qafqazdakı Britaniya zabitlərindən; mayor. 485

Andranik: bax. Ozanyan, Andranik.

Antonov: mühəndis; Zaqafqaziya Rus Cəmiyyətinin üzvü. 487

Apolloni (Perqalı Apolloni; Apollonius): e. ə. III-II əsrlərdə yaşamış qədim yunan riyaziyyatçısı; “Konik kəsiklər” əsərinin müəllifi. 98

Apollonius: bax. Apolloni (Perqalı Apolloni).

Aran, Məhəmməd Sadıq (Axundzadə; 1895-1976): Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü, jurnalist. Cümhuriyyətin süqutundan sonra fəaliyyətini mühacirətdə davam etdirmişdir. 325, 384, 423, 424

Arximed (Arximedes; e. ə. 287-212):

qədim yunan alimi. 98

Arximedes: bax. Arximed.

Aristarxus (e. ə. 310 – e. ə. 230): qədim yunan astronomu və riyaziyyatçısı. 98, 108

Aristotel (yaxud Ərəstu; e. ə. 384-322): qədim yunan filosofu. 94, 97, 108, 150

Artunyan: Ermənistan hökumətində nazir olmuşdur. 447

Arzumanov, Mixail: Ermənistanın Şuşadakı ingilis komandanlığı nəzdindəki siyasi nümayəndəsi olmuşdur. 179, 180, 422

Arzumanov, Mişa: 1918-1920-ci illərdə Qərbi Azərbaycanda və Qarabağda dinc Azərbaycanlı əhaliyə divan tutan daşnak ordularının komandirlərindən olmuşdur. 508

Arzumanyan, Mixail: bax. Arzumanov, Mixail.

Aslanov, Ruhulla Abbas oğlu: Azərbaycan Parlamentinin qasidi olmuş, Poçt və Teleqraf Nazirliyi dəftərxanasında işləmişdir. 352

Asuman Kərim qızı: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 132

Aşurbəyli, Bəşir bəy (yaxud Aşurbəyov; 1875-1930): Azərbaycanlı neft sənayeçisi; eyni zamanda “İttihad” partiyasının qurucularından biri olmuşdur. 22

Aşurbəyli, İsa bəy (1878-1938): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi və xeyriyyəçisi. Bakı Şəhər Dumasının və “Nicat” cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. Birinci Dünya müharibəsində əsir düşən türk əsgərlərinə yardım edən komitənin işində fəal iştirak etmişdir. Mətbuatda “Həqqi” təxəllüsü ilə çıxış etmişdir. 1938-ci ildə güllələnmişdir. 22

Aşurbəyov, Bəşir bəy: bax. Aşurbəyli, Bəşir bəy.

Aşurbəyov, İsa bəy: bax. Aşurbəyli, İsa bəy.

Atayans, İshak Avetisoviç: Bakıda həkim olmuşdur. 22, 76, 105, 160, 205, 244, 284, 329, 348, 386, 428, 468

Atilla: V əsrdə Hun türklərinin lideri. 455

Avalov: Bakıda 2-ci sahənin pristavı olmuşdur. 242

Avilov, Tixon: Qusar sakini. 404

Ayn. Əbdül: “Azərbaycan” qəzetindəki imzalardan biri. Bax. Əbdülov, Əbdül.

Ayn. Y.: “Azərbaycan” qəzetində imza. 443

Ayzeks, Rufus; I Redinq markizi [Rufus Isaacs; 1st Marquess of Reading; 1869-1935]: Britaniyanın dövlət xadimi, hüquqşünas. Ədliyyə sistemində yüksək vəzifələr tutmuş, Birinci Dünya müharibəsi illərində həmçinin diplomat kimi də fəaliyyət göstərmişdir. Daha sonrakı dövrdə Hindistanın general-qubernatoru və Britaniya Xarici İşlər naziri olmuşdur. 398

Baba bəy: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 184

Babanzadə, İsmayıl Haqqı (1876-1913): Türkiyənin siyasi xadimi, jurnalisti və yazıçısı. 120

Babayev: Bakı sakini. 326

Babayev, Məhəmmədhaşım. 386

Babazadə, Əbülfəzl: Müsəlman Tələbələr İttifaqının üzvü. 71

Babazadə, Əziz (Molla Əziz): Salyan sakini; Salyan Müəllimlər İttifaqı idarə heyətinin üzvü. 486

Bağdadi, Xətib: bax. Xətib Bağdadi.

Bağırzadə, Həsən bəy: Gəncədə müəllim olmuşdur. 47

Bakəhr: Hind alimi. 148

Bakıllani, Əbubəkr (941-1013): müsəlman teoloqu. 150

Balaağa Aslan oğlu: Bakı sakini. 241

Balabəy: Tiflis və Bakıda dərzilik etmişdir. 50, 77, 106, 133

Balabəy Məhəmmədəli bəy oğlu: Zığ kəndinin sakini. 308

Balaqızı Məhəmməd qızı: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Balayan: Bakıda həkim olmuşdur. 75, 105, 133, 160, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 468, 488, 514

Balayev, Şükür (Məshədi Şükür): Ramana

kəndinin sakini; “Müsavat”ın Raman şöbəsinin sədri; Kəndçilər İttifaqı Ramana şöbəsinin üzvü. 242, 263

Balfur, Artur [Arthur Balfour; 1848-1930]: Britaniyanın dövlət xadimi. 1902-1905-ci illərdə Baş Nazir, 1916-1919-cu illərdə Xarici İşlər naziri olmuşdur. 335

Bammatov, Heydər (yaxud Heydər Bamat; 1889-1965): Dağıstanın siyasi xadimi. Sankt-Peterburq Universitetinin Hüquq fakültəsində oxumuşdur. Dağlılar Respublikasının Xarici İşlər naziri olmuş, 1921-ci ildə mühacirətə getmişdir. 110

Basov: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 420

Başkeviç, Andrey: Kürdəmir poçt və teleqraf bürosunun müdiri olmuşdur. 352

Batlamyus: bax. Ptolomey.

Batu (yaxud Batı): XIII əsrdə yaşamış monqol hökmdarı; Çingiz xanın nəvəsi. 455

Baydur, Hüseyn Raqib (1890-1955): Türk müəllim və diplomatu. 69, 176, 319

Bayrambəyov, Əziz bəy: kapitan; Göyçay qəza rəisinin müavini, Bakı polismeysterinin müavini kimi vəzifələrdə işləmişdir. 338

Bayraməli bəy: Naxçıvanda, Qənbərəli bəy Bənanıyarskinin xalası oğlu. 82

Bayraməlibəyov, Teymur bəy (yaxud Bayraməlibəyzadə, 1862-1937): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi, maarifçisi və tarixçisi. Qori müəllimlər seminariyasını bitirmiş, Lənkəranda müəllim işləmişdir. “Müsavat” partiyasının Lənkəran şöbəsinin sədri olmuşdur. 184, 362

Bazirk: hind təbibisi. 148

Behbudov: Ağdamdan hökumətə teleqram göndərmişdir. 308

Beker: ABŞ-ın Hərbi İşlər katibi olmuşdur. 398

Belousov, Feodor: Xaçmaz poçt və teleqraf bürosunun müdiri olmuşdur. 333, 352

Bennert: Fransız kapitanı. 336

Bernar, Sara [Sarah Bernhardt; 1844-

1923]: fransız aktrisası. 129

Bertlo, Hanri [Henri Berthelot; 1861-1931]: Fransanın hərbi xadimi; general. 1916-cı ildən Rumıniyadakı fransız hərbi missiyasına başçılıq etmiş, 1918-ci ilin noyabrından Dunay ordusunun komandiri, 1919-cu ilin martından Balkan yarımadasında və Cənubi Rusiyadakı Müttəfiq qoşunlarının baş komandanı olmuşdur. 334, 337

Bədəlbəyov: Ağdamdan hökumətə teleqram göndərmişdir. 308

Bədəlov, Mehdi: Salyan sakini; “Müsavat” partiyasının Salyan komitəsinin üzvü. 261, 512, 513

Bəhrəmbəyov: Bayıl Həbsxanasının və Bakı Mərkəzi Həbsxanasının müdiri olmuşdur. 308

Bəhramov: Bakı sakini. 24

Bəxtişi I. 107

Bəxtişi II. 107

Bəxtişi III. 107

Bəxtişi IV. 107

Bəlazuri Əhməd bin Yəhya (? - 893): tərcüməçi və tarixçi. 95

Bənanıyarski, Əmirəli bəy Şirəli bəy oğlu. 82

Bənanıyarski, Qənbərəli bəy Şirəli bəy oğlu (1890-1937). 82

Bərəkətulla (Məhəmməd Bərəkətulla Bxopali; 1854-1927): Hindistanlı inqilabçı. 1915-1919-cu illərdə sürgündə fəaliyyət göstərən Müvəqqəti Hindistan Hökumətinin Baş naziri olmuşdur. 234

Bəyim Nəcəf qızı: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Bıç, Luka Lavrentyeviç (1870-1945): Kuban kazaklarının siyasi və ictimai xadimi. Hüquq təhsili almışdır. Bakıda işləyərkən Bakı Şəhər Dumasına üzv seçilmiş, 1912-1917-ci illər arasında Bakı Şəhər İdarəsinin rəisi olmuşdur. 1917-ci ilin Fevral inqilabından sonra Kubana qayıtmış, Kuban Hökumətinin sədri seçilmişdir. Kuban heyətinin başçısı olaraq Paris Sülh Konfransında iştirak

etmiş, Kuban Xalq Respublikası süqut etdikdən sonra mühacirətdə qalmışdır. 112, 134

Bıkadarov, İsaak Fyodoroviç (1882-1957): Rusiyanın hərbi xadimi; general-mayor. Don ordusunun komandirlərindən olmuşdur. 434

Bibik: podpolkovnik; Hamburqun komendantı olmuşdur. 503

Biç: Qafqazdakı ingilis generalı. 103

Biçeraxov, Lazar Fyodoroviç (1882-1952): Rusiyanın hərbi xadimi. İrandakı Rusiya korpusunda xidmət edərəkən, təxminən 1000 nəfərlik bir dəstə yaratmış, ingilislərlə əməkdaşlıq etmişdir. Bakı Komissarları da Qafqaz İslam Ordusuna qarşı Biçeraxovun yardımına müraciət etmişdilər, ancaq daha sonra bolşeviklərlə Biçeraxov arasında ixtilaf meydana gəldi və Biçeraxov öz dəstəsi ilə birgə Dağıstana çəkildi. Sentrokaspi Diktaturası Xəzər dənizindəki hərbi donanmanı Biçeraxovun əmrinə vermişdi. 228, 481

“Bir nəfər məmur”: “Azərbaycan” qəzetində imza. 424

“Bir sənətçi”: “Azərbaycan” qəzetinə Sənaye məktəbi haqqında məktub yazmışdır. 22

Bitriq: Orta əsrlərdə yaşamış tərcüməçi. 95

Blajevski, V. F.: Azərbaycan Cümhuriyyəti Poçt və Teleqraf Nazirliyi dəftərxanasının müdiri olmuşdur. 333

Bolayır, Əli Əkrəm (yaxud Kamalzadə; 1867-1937): Türk şairi və yazıçısı; məşhur türk şairi Namiq Kamalın oğlu. 265

Borisov: Parisdəki rus mühacirlərindən. 272

Borodin: Novoçerkassk Müdafiə Komissiyası sədri. 232

Bortsov: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 420

Böyükəğa Əli oğlu: Balaxanıda, Moskva-Qafqaz Neft Şirkətində işləmişdir. 74

Böyükxanım Məşhədi qızı: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Bratianu, İonel [İonel Brătianu; 1864-1927]: Rumıniyanın dövlət xadimi. Rumıniya Milli-Liberal Partiyasının lideri olmuşdur. Daxili İşlər, Müdafiə, Xarici İşlər naziri vəzifələrini tutmuş, müxtəlif vaxtlarda beş dəfə (o cümlədən 1914-cü ilin yanvarından 1918-ci ilin fevralına və 1918-ci ilin dekabrından 1919-cu ilin dekabrına qədər) Rumıniyanın Baş naziri olmuşdur. 474

Braun: Bakıdakı ingilis zabitlərindən; polkovnik. 199

Braviç: Türkünstan və Əfqanıstanda fəaliyyət göstərmiş bolşevik. 501

Briqq, Çarlz Ceyms [Sir Charles James Briggs; 1865-1941]: İngilis generalı. 1919-cu ilin fevral-iyun aylarında Cənubi Rusiyadakı ingilis qoşunlarının komandiri olmuşdur. 175, 336

Brokdorf-Rantsau, Ulrich fon [Ulrich von Brockdorff-Rantzau; 1869-1928]: Almaniyanın diplomatı. 1919-cu ildə Xarici İşlər naziri olmuşdur. 7, 86, 173, 174, 295, 356, 432, 436

Bron: Bakıda fəaliyyət göstərmiş uşaq doktoru; eyni zamanda Mərkəzi Ev Komitəsində, Sosial Təminat Nazirliyində işləmişdir. 75, 105, 133, 160, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 468, 488, 514

Bubnov: Parisdəki Rus Siyasi Müşavirəsinin üzvü; Könüllü ordunun nümayəndəsi kimi 1919-cu ilin yayında Bakıya gəlmişdir. 74

Bukrat: bax. Hippokrat.

Butayev, Aslanbek (yaxud Aslanbek, 1880-1939): Dağlılar Respublikasının Əkinçilik və Dövlət Əmlakı naziri olmuşdur. 319

Buzrar. 397

Bünyadov, Ağa: Bakının Əmirhacıyan kəndində camaat nümayəndəsi olmuşdur. 43

Bünyadzadə, Ağa: bax. Bünyadov, Ağa.

Bürhanəddin: Bakıda müəllim olmuşdur. 407

Cabbarzadə, Bağır (1894-1951): Azərbaycan aktyoru. 162

Cabbarzadə, Qulam: İranlılar Maarif Cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 425

Cahangir Qasım oğlu: Bakı sakini. 326

Cahiz (? - 869): ərəb yazıçısı və alimi. 360, 369

Calinus: bax. Qalen.

Camal paşa: bax. Keşmir, Camal.

Camo bəy: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 184, 222, 362

Cavad (Hacı Molla Cavad): Bakıda axund olmuşdur. 343

Cavad Ağakşi oğlu: Hövsan kəndi sakini. 404

Cavad xan (1748-1804): Gəncə xanı; 1786-1864-cü illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. Gəncə xanlığını işğalçı rus ordusuna qarşı müdafiə edərəkən qəhrəmanca şəhid olmuşdur. 15, 248, 457

Cavadov, Qüdrət. 308

Cavanşir, Əhməd bəy (1828-1903): Azərbaycanlı tarixçi və şair; Qarabağ xanlığının banisi Pənahəli xanın nəslindəndir. 480, 490

Cavanşir, Həmidə xanım: Məmmədquluzadə, Həmidə xanım.

Cebe (? - 1224): Çingiz xanın sərkərdələrindən olmuşdur. Qafqaz səfərində Subutay ilə birgə monqol ordularının sərkərdəsi idi. 456

Cəblət bin Salim: Orta əsrlərdə yaşamış tərcüməçi. 148

Cəbrayıl Bəxtişu: Abbasilər dövründə yaşayan xristian həkimlər ailəsinə mənsub alim. 96, 107

Cəbrayıl II. 107

Cəbrayıl III. 107

Cəbrayıl Xudabəxş oğlu: Zəngəzur qəzası sakini. 407

Cəbrayılbəyov, Camo bəy: Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 258

Cəfərqulu: İranda quldurluqla məşğul olmuşdur. 92, 107

Cəfərqulu xan Naxçıvanski: bax. Naxçıvanski, Cəfərqulu xan Kəlbəli xan oğlu.

Cəfərov: Bakıda göz həkimi olmuşdur. 75, 105, 133, 160, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 468, 488, 514

Cəfərov, Məmməd (yaxud Məhəmməd) Yusif (1885-1938): Azərbaycanın dövlət xadimi. Ali hüquq təhsili almışdır. Rusiya Dövlət Dumasının üzvü olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti dövründə müxtəlif tarixlərdə Sənaye və Ticarət naziri, Azərbaycanın Gürcüstandakı diplomatik nümayəndəsi və Xarici İşlər naziri olmuşdur. 41, 143, 394, 395, 403, 405, 496, 510

Cəfərzadə, Əbdülhəmid: “İttihad” partiyasının Ramana şöbəsinin katibi olmuşdur. 345

Cəlaləddin: Sivas qalabəyisi (komendantı). 59

Cəmillinski, Səməd bəy: Daxili İşlər Nazirliyində işləmişdir. 325

Cəmşid. 132

Cənab Şəhabəddin (1870-1934): Türk şairi və yazıçısı. 69

Cinoridze, Qriqori: jurnalist; “Bakinet” qəzetinin baş redaktoru. 39, 309

Codər: Hind alimi. 148

Corci Zeydan: bax. Zeydan, Corci.

Curcis bin Bəxtişu (yaxud Curcis bin Cəbrayıl; ? - 769): Bəxtişu həkim ailəsinə mənsub məşhur xristian həkimi. 107

Çeqeli. 447

Çemberlen, Nevill [Neville Chamberlain; 1869-1940]: Birtaniyanın siyasi xadimi. 1918-ci ildə Parlamentə seçilmiş, 1920-ci illərdə Səhiyyə naziri, 1920-ci və 1930-cu illərdə Maliyyə naziri olmuşdur. 1937-1940-cı illərdə Britaniyanın Baş naziri vəzifəsini tutmuşdur. 3

Çepelyev: keşiş; Zaqafqaziya Rus Cəmiyyətinin üzvü. 487

Çermoyev, Əbdülməcüd Tapa (1882-1936): Şimali Qafqaz dağlılarının siyasi xadimi, azadlıq hərəkatı liderlərindən biri, milliyətçə çeçendir. Birinci Dünya müharibəsi illərində “Vəhşi diviziya”nın çeçen alayında xidmət etmişdir. Şimali Qafqaz Dağlı Xalqları İttifaqının qurucularından biri və Dağlılar Respublikasının başçısı olmuşdur. 110

Çəmənəminli, Yusif Vəzir (Vəzirov; 1887-1943): Azərbaycan yazıçısı və diplomati. 328
“Çər Hüseyn”: Lənkəranda müsəlman camaatının rəhbərlərindən olan Hüseyn Ramazan oğlunun ləqəbi; bax. Hüseyn Ramazan oğlu.

Çərkəz Ağakəşi bəy qızı: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Çərkəz Səfdər qızı (Molla Səfdər qızı): Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Çingiz xan (1162-1227): Monqol sərkərdəsi və Monqol imperiyasının banisi. Tarixin yetişdirdiyi ən böyük sərkərdələrdən biri olmuşdur. 14, 15, 38, 119, 120, 455

Çxeidze, Nikolay Semyonoviç (1864-1926): Rusiyanın və Gürcüstanın siyasi xadimi. Rusiya Dövlət Dumasının üzvü olmuşdur. Zaqafqaziya Seyminin və Gürcüstan Müəssislər Məclisinin sədri olmuşdur. Gürcüstan tərəfindən Paris Sülh Konfransında iştirak edən nümayəndə heyətinin sədri olmuşdur. Gürcüstanın sovetləşməsindən sonra mühacirətə getmişdir. 224, 282

Çörçill, Uinston [Winston Churchill; 1874-1965]: Britaniyanın görkəmli dövlət xadimi. 293, 333, 378, 398, 504

Çubaryan, Poqos: Daşnaksutyun partiyasının və Bakıdakı Erməni Milli Şurasının, həmçinin Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuşdur. 354, 368

Çubuqzadə, Yusif Camal: “Azərbaycan” qəzetində imza. 167, 238, 277, 323

Çurayev, Andrey Yemelyanoviç [1881 - ?]: Fəhlə, menşevik. Bakıda inqilabi fəaliyyətlə məşğul olmuşdur. 1917-ci ildə Bakı Şəhər Dumasının üzvü, 1920-ci ildə qısa müddət

Azərbaycan Fövqəladə Komissiyasının sədri olmuşdur. 339, 420, 484

Dadaşov, Ağababa (Hacı Ağababa): Bakı sakini. 189

Dadaşov, Məsum. 308

Dadaşova, Böyükxanım: Bakı sakini. 327

Damad Fərid paşa (1853-1923): Türkiyənin siyasi xadimi. 4 mart – 30 sentyabr 1919-cu il və 5 aprel – 17 oktyabr 1920-ci il tarixlərində Baş nazir olmuşdur. 213, 397, 458, 501

Daniels, Cazefus [Josephus Daniels; 1862-1948]: Amerikanın ictimai-siyasi xadimi və diplomati. 1913-1921-ci illərdə Hərbi-Dəniz Donanması naziri vəzifəsini tutmuşdur. 1933-1941-ci illərdə ABŞ-ın Meksikadakı səfiri olmuşdur. 273, 285

Danilov: Rusiyanın hərbi xadimi; polkovnik. General Mikayıl Xəlilovun müavini olmuşdur. 444

Darablı, Rza (yaxud Rza Darablinski, Rza Hüseynov; 1883-1942): Azərbaycanın teatr aktyoru. “Nicat”, “Səfa”, “Hacıbəyov qardaşları müdiriyəti” truppalarında çıxış etmişdir. Moskvada teatr texnikumunu bitirmişdir. 471

Darvin, Çarlz [Charles Darwin; 1809-1882]: ingilis təbiətşünası. 55

Davidxanyan: Ermənistan Sosial Təminat Nazirliyinin Tiflisdəki nümayəndəsi. 467

Davud: Gəncəli müəllim. 223

Davud: “Azərbaycan” qəzetində imza; Gəncədən yazmışdır. 405

Davud: Ağdamdan hökumətə teleqram göndərmişdir. 308

De-Vitta: İtaliyanın İrəndəki səfiri olmuşdur. 18

Delakrua, Leon [Léon Delacroix; 1867-1929]: Belçikanın siyasi xadimi. 1918-1920-ci illərdə Baş nazir olmuşdur. 316

Delyameş: Fransız bolşeviklərinin liderlərindən olmuşdur. 500

Denikin, Anton İvanoviç (1872-1947): Rusiyanın hərbi xadimi, general-leytenant.

Ağ qvardiyanın rəhbərlərindən olmuşdur. Birinci Dünya müharibəsində Qərb cəbhəsinin (may-iyul 1917) və Cənub-qərb cəbhəsinin (avqust 1917), Rusiyada Vətəndaş müharibəsi illərində Könüllü ordunun (aprel 1918 – yanvar 1919) və Cənubi Rusiya Silahlı Qüvvələrinin (yanvar 1919 – aprel 1920) komandiri olmuşdur. 1920-ci ildə mühacirətə getmişdir. 18, 28, 29, 38, 39, 43, 44, 56, 72, 74, 89, 90, 91, 110, 111, 116, 137, 138, 141, 142, 143, 144, 145, 153, 164, 166, 169, 170, 171, 172, 174, 175, 176, 180, 184, 200, 201, 202, 209, 210, 227, 245, 247, 249, 250, 258, 259, 260, 269, 271, 272, 275, 276, 278, 289, 290, 291, 292, 296, 297, 299, 303, 304, 305, 306, 309, 321, 322, 328, 334, 336, 341, 342, 344, 357, 374, 375, 378, 380, 381, 382, 393, 394, 403, 404, 406, 418, 439, 443, 444, 466, 472, 487, 494, 497, 498, 507, 508

Denisov, İ. V.: bankir. 24, 50, 77, 133, 134, 161, 187, 205, 219, 220, 226, 229, 230, 233, 244, 284, 311, 330, 349, 368, 387, 408, 428
Deparişvili. 103

Dernburq, Bernhard [Bernhard Dernburg; 1865-1937]: Almaniyanın siyasi xadimi. 1907-1910-cu illərdə Almaniya imperiyasının Müstəmləklər İdarəsinin rəisi olmuşdur. 1919-cu ildə Maliyyə naziri və Baş nazirin müavini vəzifəsini tutmuşdur. 436

D’Esperi, Franşe [Franchet d’Espèrey; 1856-1942]: Fransanın siyasi və hərbi xadimi, marşal. Cənubi Rusiyada Fransanın Ali komissarı olmuşdur. 419

Deytç: doktor; Almaniya hökumət katibi olmuşdur. 417

Dərviş Ağadadaş. 16

Dərviş Vəhdəti (yaxud Dərviş Lahuti; 1870-1909): Osmanlı imperiyasında II Əbdülhəmidin taxtdan salınması ilə nəticələnən 31 Mart hadisəsinin iştirakçısı olmaqda günahlandırılaraq edam edilmişdir. 388

Dərvişov, Qurbanəli: Göyçayda poçt və teleqraf idarəsinin müdiri olmuşdur. 372

Dəryazov. 132

Dioskorides Anazarbi: I əsrdə yaşamış yunan həkimi və əczacısı. Müasir Türkiyənin Adana ilində yerləşmiş antik şəhər Anazarbada doğulmuşdur. 98

Dorişov, Vasili. 481

Dorten, Hans Adam [Hans Adam Dorten; 1880-1963]: Alman hüquq doktoru. 1 iyun 1919-cu ildə Reyn Respublikasını elan etmiş və onun prezidenti olmuşdur. Bu “respublika” bir neçə gün yaşamışdır. 376, 388

Dostxanım Məhəmməd qızı: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Dratsenko, Daniil Pavloviç (1876-1945): Rusiyanın hərbi xadimi. Dağıstanın Könüllü ordu tərəfindən işğalına rəhbərlik etmişdir. 90, 153, 169

Dro: bax. Kanayan, Drastamat.

Drobışev. 112

Dudarov: Sosial Təminat Nazirliyi tərəfindən Şamaxı qəzasına göndərilmişdir. 221, 222

Durmuş Baxış oğlu: Zığ kəndinin sakini. 308

Dutov, Aleksandr İliç (1879-1921): Rusiyanın hərbi xadimi; general-leytenant. Ağqvardiyaçılar hərəkatının iştirakçısı, Orenburq kazaklarının atamanı olmuşdur. 337

Dündar bəy (1210-1288): Oğuzların Qayı boyunun lideri Süleyman Şahın oğlu. 120

Ebert, Fridrix [Friedrich Ebert; 1871-1925]: Almaniyanın siyasi xadimi; sosial demokrat. 1918-ci ilin noyabrından 1919-cu ilin fevralına qədər Almaniyanın Baş naziri, 1919-cu ilin fevralından 1925-ci ilin fevralına qədər Almaniya Prezidenti olmuşdur. 417

Elgün, Naqiyyə (1882-1954): Türk pedaqoqu. Osmanlı və Cümhuriyyət dövrlərində qız uşaqlarının təhsil alması üçün səy göstərmişdir. İstanbulda “Feyziyyə” məktəbinin müdirəsi, millət vəkili olmuşdur. 176

Enfiacyan, Artaşes: Ermənistanın siyasi xadimi. 1918-ci ilin noyabrından 1919-cu ilin aprelinə qədər Ermənistan Respublikasının Maliyyə naziri olmuşdur. 447

Erdeli, İvan Georgiyeviç (1870-1939): Rusiyanın hərbi xadimi, general. Könüllü ordunun qurucularından olmuşdur. 1919-cu ilin yanvarından Zaqafqaziya və Şimali Qafqazda fəaliyyət göstərmişdir. 169, 170, 172, 320, 444

Eret, Arnold [Arnold Ehret; 1866-1922]: Alman pedaqoqu və dietoloqu. 64, 65, 66, 67, 68

Erzberqer, Mattias [Matthias Erzberger; 1875-1921]: Alman yazıçısı və siyasətçisi. Birinci Dünya müharibəsi sonunda atşkəs müqaviləsinin imzalanması üçün Almaniya tərəfindən yaradılan komissiyanın başçısı təyin olunmuşdu. Daha sonra Veymar Təsisçilər Məclisinin üzvü olmuş və Maliyyə naziri vəzifəsini tutmuşdur. Suiqəsd nəticəsində öldürülmüşdür. 315, 436, 459

Evklid (yaxud Oklidos): e. ə. IV-III əsrlərdə yaşamış qədim yunan riyaziyyatçısı. 98, 108, 148

Eyqenson: neft mühəndisi, mədən müdiri. 420

Eylenburq, Albert [Albert Eulenburg; 1840-1917]: alman həkim və farmakoloqu. 67, 79

Eyvəzbəyov, Uraz Sərdar: türkmən; Mavərayı-Bəhri-Xəzər (Zakaspiysk) hökumətinin üzvü olmuşdur. 462

Eyyub paşa: Kürd silahlı dəstələrinin başçılarından olmuşdur. 406

Ə. Bədi': "Azərbaycan" qəzetində imza; bax. Triniç, Əhməd Bədi'

"Ə. Həmdi": "Al bayraq" qəzetində imza. 49

Əbdizadə, Məhəmmədrza: Ağdaş Qaçqınlara Yardım Cəmiyyətinin üzvü olmuş, "Azərbaycan" qəzetinə Ağdaşdan yazılar göndərmişdir. 346, 366, 405

Əbdülbaqi Abdulla oğlu (Hacı Əbdülbaqi): Bakı sakini. 183

Əbdülbaqi Qədir oğlu (Kərbəlayi Əbdülbaqi Hacı Qədir oğlu): Bakının Nardaran kəndinin sakini. 326

Əbdülhaq Hamid: bax. Tarhan, Əbdülhaq Hamid.

Əbdülhaq Molla (1786-1854): Türk həkimi və şairi. Osmanlı sarayında həkimbaşı olmuşdur. 78

Əbdülhəlim Məhəmməd oğlu: Bakı quberniyasında polis olmuşdur. 217

Əbdülhəmid II [1842, 1918]: Osmanlı sultanı; 1876-1909-cu illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 381, 382, 388, 469

Əbdülhəsən əfəndi (Molla Əbdülhəsən əfəndi): Salyan ruhanilərindən. 158

Əbdülkərim İsa oğlu (Molla Əbdülkərim İsa əfəndi oğlu): Göyçay qəzasının Şahsünni (indiki Zərdab rayonunun Şahhüseynli) kəndinin sakini olmuşdur. 514

Əbdülqədir Hacı: Dağıstanın ictimai-siyasi xadimi. 117

Əbdülməcid (1823-1861): Osmanlı sultanı. 1839-1861-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 285

Əbdülməhəmməd Əbdürrəhman oğlu (Məşhədi Əbdürrəhman oğlu): Zirə sakini. 364

Əbdülmömin Yusif oğlu (Molla Əbdülmömin Molla Yusif oğlu): Qubanın Nügədi kəndinin prixod mollası olmuşdur. 353

Əbdülov, Əbdül: "Azərbaycan" qəzetinin əməkdaşı olmuşdur. 443

Əbdülzadə. 199

Əbdülzadə: tələbə; Müsəlman Tələbələri İttifaqının üzvü. 71

Əbdürrəhim Əbdülbaqi oğlu: Kürdəxanı kəndi sakini. 404

Əbərhus: bax. Hipparx.

Əbilov, İbrahim (1881-1923): Azərbaycanın siyasi xadimi, inqilabçı və diplomat. Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasının Türkiyədə fəvqəladə və səlahiyyətli səfəri vəzifəsini tutmuşdur. 15, 199, 304

Əbilov, Məhəmmədağ: Göyçay və Ağdaşda poçt və teleqraf idarəsinin müdiri

olmuşdur. 372

Əbu Bişr Məttə bin Yunis (? - 940): məntiq alimi və tərcüməçi. 95, 97

Əbu Əli Sina: bax. İbn Sina.

Əbu Osman Dəməşqi: Orta əsrlərdə yaşamış tərcüməçi. 95, 97, 98

Əbubəkr Məhəmməd bin Baccə: bax. İbn Baccə.

Əburuh: Orta əsrlərdə yaşamış tərcüməçi. 97

Əbül-Fəda (? - 1331): tarixçi və coğrafiyaşünas. 151, 453

Əbül-Vəlid Məhəmməd bin ər-Rəşid: müsəlman filosofu. 97

Əbülqasım əfəndi: Ağdaşlı. 346

Əfəndizadə: Məşixət (Şeyxülislam) İdarəsinin katibi olmuşdur. 248, 353, 392, 492

Əfəndizadə, Əhməd (Molla Əhməd): Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Əfəndizadə, Əhməd: Kürdəmirdə müəllim olmuşdur. 101

Əfəndizadə, Hacı Hüseyin (yaxud Əfəndiyev; 1887-1920): Göyçay qəzasından Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü seçilmişdir. 223

Əfəndizadə, Məbud: Şəki-Ağdaş Müəllimlər İttifaqının sədri olmuşdur. 40

Əfəndizadə, Məhəmməd Əmin Hacı Molla Əhməd oğlu (1895 - ?): Şamaxıda anadan olmuş, Moskva Kommersiya İnstitutuna daxil olmuş, Salyanda məktəb direktoru və Bakıda fəxri sülh hakimi olmuşdur. 486

Əfəndizadə, Osman (Molla Osman): Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Əfəndizadə, Şəfiqə (1882-1959): Azərbaycan pedaqoqu və publisisti. 119, 439

Əflatun: bax. Platon.

Əflatun: fəhlə hərəkatının iştirakçısı. 115, 304

Əhməd Adil oğlu (Hacı Adil oğlu): Əmirhacıyan kəndinin sakini. 183

Əhməd bin Musa: Orta əsrlərdə yaşamış astronomiya və həndəsə alimi. 107

Əhməd Cavad (Axundzadə, 1892-1937): Azərbaycanlı şair və ictimai xadim. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin sözləri Əhməd Cavada məxsusdur. 47, 48, 91, 127

Əhməd Cavad Əmrə: bax. Əmrə, Əhməd Cavad.

Əhməd Ehsan: bax. Tokgöz, Əhməd Ehsan.

Əhməd Əli oğlu (Hacı Əli oğlu): Ordubad sakini. 401

Əhməd Fərid bəy: Türk Ocağı cəmiyyətinin üzvü; bax. Tək, Əhməd Fərid.

Əhməd Hacıvəli oğlu: Zəngəzur qəzası sakini. 408

Əhməd Hikmət Müftüoğlu: bax. Müftüoğlu, Əhməd Hikmət.

Əhməd İmambəxş oğlu: Suraxanı kəndi sakini. 404

Əhməd Rəfiq (Altınay; 1881-1937): Türk tarixçisi, yazıçısı və şairi. Soyadı qanunundan sonra "Altınay" soyadını qəbul etmişdir. 47, 52

Əhməd Səlahəddin bəy (1878-1920): Türk hüquqşünası, siyasi xadim. İstanbul Universiteti Hüquq fakültəsinin müəllimi olmuş, 1919-cu ildə İstanbuldan millət vəkili seçilmişdir. 317

Əhməd şah Qacar: bax. Sultan Əhməd şah Qacar.

Əhmədbəyov: Bakıda polis minbaşı olmuşdur. 338

Əhmədov: Ağdamdan hökumətə teleqram göndərmişdir. 308

Əhmədov, Əsədulla Əhməd oğlu (1867-1941): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi, xeyriyyəçi. Nəşri-Maarif Cəmiyyətinin təsisçilərindən biri idi. Bakı Bələdiyyə Məclisinin, Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin və Müsavat partiyasının üzvü olmuşdur. 118

Əhmədov, Yusif (yaxud Yusifəli Əhmədov; ? - 1938): Ticarət və Sənaye İttifaqının sədri olmuşdur. Azərbaycan Parlamentinin üzvü idi. 499

Əhmədzadə, Qubad (Məşhədi Qubad):

Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131
 Əhməd zadə, Məhəmmədəli: Gəncədə müəllim olmuşdur. 47
 Əhməd zadə, Mirəhməd (Molla Mirəhməd): Ağdaş Qaçqınlara Yardım Cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 131, 132
 Əhməd zadə, Sadıq: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 221, 222
 Əjdər Əbdürrəhim oğlu: Azərbaycan ordusunun əsgəri. 476
 Əlaəddin Keyqubad I (1192-1237): Anadolu Səlcuqlu dövlətinin hökmdarı; 1220-1237-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 119
 Əlaəddin Keyqubad II (1239-1257): Anadolu Səlcuqlu dövlətinin hökmdarı; 1239-1257-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 120
 Əlaəddin Keyqubad III (? - 1303): Anadolu Səlcuqlu dövlətinin hökmdarı. 120
 Ələkbər (Molla Ələkbər): Xızının mollası olmuşdur. 288, 289
 Ələkbər Nəcəf oğlu (Məşhədi Nəcəf oğlu): Bakı sakini. 183, 278
 Ələkbərzadə, Ələsgər. 22
 Ələkbərzadə, Sabir: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131
 Əli (Hacı Əli): Balaxanıda, Moskva-Qafqaz Neft Şirkətində işləmişdir. 74
 Əli bəy: 1919-cu ildə İstanbulda edam edilmişdir. 5
 Əli Hacı Sultanməhəmməd oğlu. 386
 Əli ibn Əbu Talib (601-661): İslam xəlifəsi, Məhəmməd peyğəmbərin əmisi oğlu və kürəkəni. 388
 Əli Nəcəf oğlu: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131
 Əli Yusif: bax. Yusifzadə, Əli.
 Əliabbas Nəsrulla oğlu: Bakı sakini. 183
 Əlibaba Əli oğlu (Hacı Əlibaba): Balaxanıda, Moskva-Qafqaz Neft Şirkətində işləmişdir. 74
 Əlibala Əbdüləziz oğlu: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131
 Əlibala Hacı Paşa oğlu: Bakı sakini. 241

Əlibəyov: Qarabağ nahiyə müfəttişi. 63
 Əlibəyov, Qubad. 507
 Əlif. Ayn.: “Azərbaycan” qəzetində imza. 129
 Əlif. Əlif: “Azərbaycan” qəzetində imza; Kürdəmirdən yazmışdır. 102
 Əlif. Əlif.zadə: “Azərbaycan” qəzetində imza; Kürdəmirdən yazmışdır. 101
 Əlif. Məhəmmədli: Lənkəranda “Azərbaycan” qəzetinə yazı göndərmişdir. 447
 Əliisgəndərov, Səməd bəy. 362
 Əlikərimov, Nəsir: Kəndçilər İttifaqı İdarə heyətinin üzvü olmuşdur. 385, 389
 Əliqulu Səttar oğlu: Ordubaddan “Azərbaycan” qəzetinə yazmışdır. 507
 Əliməhəmməd: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 184, 222
 Əlimirzə bəy: İğdırılı. 467
 Əliverdi: Bakı sakini. 18
 Əliyev: Bakıda, Suraxanski (indiki Dilarə Əliyeva) küçəsində yaşamışdır. 132
 Əliyev: Lənkəran varlılarından. 513
 Əliyev, Hacı Əli oğlu: Bakı quberniyasında polis olmuşdur. 217
 Əliyev, Yusifəli: Ticarət və Sənaye nazirinin müavini olmuşdur. 25, 51, 77, 482
 Əlizadə: Göyçaylı müəllim. 224
 Əlizadə, Heydər: İranlılar Maarif Cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 425
 Əlizadə, Murad: Bakıda müəllim olmuşdur. 407
 Əlizadə, Tağı: Müsəlman Tələbələr İttifaqının üzvü olmuşdur. 241
 Əmanulla xan (1892-1960): Əfqanıstan hökmdarı. 1919-1926-cı illərdə Əfqanıstan əmiri, 1926-1929-cu illərdə Əfqanıstan şahı olmuşdur. 34, 265, 388
 Əminə Heydər qızı: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131
 Əminov, Ağa Məşhədi Kərim oğlu (yaxud Əminzadə; 1888-1921): “Müsavat” partiyasının, Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. 1919-cu ildə Ticarət və

Sənaye naziri vəzifəsini tutmuşdur. 385
 Əminov, Əliheydər. 203
 Əmir Əli (Seyid Əmir Əli; 1849-1928): Hindistan müsəlmanlarının siyasi liderlərindən. 397, 409
 Əmir Xan: bax. Əmir Əli, Seyid.
 Əmir Hüseyn: bax. Hüseyn ibn Əli əl-Haşimi.
 Əmir Möhtəşəm: Bəxtiyarilərin liderlərindən olmuşdur. 35
 Əmiraslan Lütfuli oğlu (Hacı Əmiraslan): Zığ kəndinin sakini. 308
 Əmiraslanov. 445
 Əmircanov, Lütfuli bəy: Balaxanı-Sabunçu dairəsinin, sonra Bakının polis müdiri (komendantı) olmuşdur. 49, 309, 362
 Əmircanova, Səltənət xanım: Əbdüləli bəy Əmircanovun həyat yoldaşı. 438
 Əmirov, A.: Bakıda diş həkimi olmuşdur. 23, 50, 76, 104, 133, 159, 186, 205, 225, 348
 Əmrə, Əhməd Cavad (1878-1961): Türk yazıçısı, dilçisi və siyasətçisi. 69
 Ənvər paşa (1881-1922): Osmanlı dövlətinin hərbi və siyasi xadimi. İttihad və Tərəqqi cəmiyyətinin liderlərindən idi. 1914-1918-ci illərdə Osmanlı dövlətinin Hərbi naziri, Baş Qərargah rəisi olmuşdur. Türk xalqlarını birləşdirmək uğrunda mübarizə aparmışdır. 5, 85, 464
 Ərəstu: bax. Aristotel.
 Ərtoğrul Qazi (? - 1282): Osmanlı dövlətinin banisi olan I Osmanın atası. 119, 120
 Əsədəlizadə, Məşhədi: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 132
 Əsədullayev, Şəmsi. 62, 263
 Əsədullazadə, Məhəmmədəli (yaxud Məhəmmədəli Tabaqçı). 122, 240
 Əsgərzadə, Abbasəli: Azərbaycan Parlament İdarəsində mühasib müavini olmuşdur. 287
 Əsgərzadə, Cəfər (Mirzə Cəfər): Gəncə Türk Müəllimləri İttifaqının üzvü olmuşdur. 47
 Əşrəf ağa (Ağa Seyid Əşrəf ağa): Salyan

ruhanilərindən. 158
 Əyyub Əsgər oğlu: Xızı rayonunun Tıxlı kəndinin sakini. 445
 Əzim Əziz oğlu (Molla Əzim). 366
 Əzimzadə, Əzim Aslan oğlu (1880-1943): Azərbaycanlı rəssam. 13
 Əzimzadə, Seyidəhməd: Bakıda, Nikolayevski (indiki İstiqlaliyyət) küçəsində dükanı olmuşdur. 50, 77, 106, 133
 Faysal I (1885-1933): Hicaz kralı Şərif Hüseynin oğlu idi. 1920-ci ildə Suriya kralı, 1921-1933-cü illərdə İraq kralı olmuşdur. 57, 78, 399
 Feyel: Fransız generalı. 86
 Fəhmi: “Azərbaycan” qəzetində imza. 90
 Fərabə, Əbunəsr (872-950): İslam filosofu və alimi. 150
 Fərəc bəy (Ramanalı). 263
 Fərəculla (axund Molla Fərəculla): Şəki ruhanilərindən. 156
 Fərqani: tarixçi. 151
 Fərzəlibəyov: Bakıda üçüncü polis sahəsinin müdiri olmuşdur. 309
 Fərzixanov, Yusif (Məşhədi Yusif): dəmirçi; Gəncə Türk Sənətkarları İttifaqının üzvü olmuşdur. 91, 262, 304, 363
 Fəzari, İbrahim: VIII əsrdə yaşamış ərəb astronomu. 108
 Finkelşteyn, Boris Konstantinoviç (1871-1931): Həkim. Xarkov Universitetinin Tibb Fakültəsini bitirmişdir. Sankt-Peterburq və Batumda fəaliyyət göstərmiş, həmçinin Bakıda Neft Sənayeçiləri Qurultayı Şurasının xəstəxanasında işləmişdir. Bakı Cərrahlar Cəmiyyətinin təsisçisi və sədri olmuşdur. 75, 105, 133, 160, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 468, 488, 514
 Firdovsi (935-1020): Fars şairi, fars ədəbiyyatının ən böyük nümayəndələrindən biri. 148
 Fisaqors: bax. Pifaqor.
 Fişer: Alman deputatı. 377
 Fon Krim. 151

Ford: ABŞ tərəfindən Paris Sülh Konfransında iştirak etmişdir. 252

Foş, Ferdinand [Ferdinand Foch, 1851-1929]: Fransanın hərbi xadimi, marşal. 173, 315, 376, 398, 432, 458, 459

Fridrix Vilhelm I [Friedrich Wilhelm I; 1688-1740]: 1713-1740-cı illərdə Prussiya kralı olmuşdur. 429

Fuks, R. S.: Bakıda diş həkimi olmuşdur. 23, 76, 105, 160, 204, 244, 284, 330, 348, 386, 428, 468

Füzuli, Məhəmməd (1494-1556): məşhur Azərbaycan şairi. Türkdillə klassik poeziyanın ən böyük şairi kimi qəbul edilir. 17, 37, 457, 489

Fyodorov: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 420

Gedevanov, Aleksandr Konstantinoviç (1870 - ?): Knyaz; general-mayor. Qafqazdakı Rusiya hərbi hissələrində, Gürcüstan müstəqil olduqdan sonra bu ölkənin ordusunda xidmət etmişdir. Gürcüstan Hərbi nazirinin müavini olmuşdur. 394, 395

Gegeçkəri, Yevgeni Petroviç (1881-1954): Gürcüstanın dövlət xadimi. Menşevik. Hüquq təhsili almışdır. Zaqafqaziya Komissarlığının sədri seçilmişdi. Gürcüstan müstəqilliyini elan etdikdən sonra Xarici İşlər naziri, 1921-ci ildə isə Ədliyyə naziri oldu. Gürcüstanın sovetləşməsinin ardından mühacirət etdi. 141, 144, 406

Gifte, Henrix: alman aktyoru. 66, 394, 395

Gilas Məhəmməd qızı: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Gökəlp, Ziya (1876-1924): Türk sosioloqu, şairi və siyasətçisi. Türkiyədə milliyətçiliyin ən böyük ideoloqu olaraq qəbul edilir. 69, 120

H. H.: “Azərbaycan” qəzetində imza; Balaxanı fəhlələrinin həyatından yazmışdır. 75

H. R.: “Azərbaycan” qəzetindəki imzalarından biri: bax. Məhəmmədbəyli, Hüseyn Rza.

H. R.: “Azərbaycan” qəzetinə yazı göndərmişdir. 306

Hacı Əhməd: bax. Kəsmeyi, Hacı Əhməd. Hacı Mirzə Mehdi: Hacı Cəbrayıl məscidinin axundu. 343

Hacı Osman: Lənkəranda müsəlman camaatının rəhbərlərindən olmuşdur. 486, 487 Hacı Səlim Səyyah: bax. Qasımzadə, Hacı Səlim Səyyah.

Hacı Şeyx Həbib: Kürdəmir axundu. 101 Hacıbababəyli, Mehdi bəy: bax. Hacıbababəyov, Mehdi bəy.

Hacıbəyli, Üzeyir (1885-1948): Azərbaycanlı bəstəkar, musiqişünas, publisist, pedaqoq və ictimai xadim. Azərbaycanın müasir peşəkar musiqi sənətinin və milli operanın banisi. Dövrünün bir sıra qəzet və jurnallarında, o cümlədən “Azərbaycan” qəzetində məqalə, felyeton, hekayə və miniatürlərlə çıxış etmişdir. “Azərbaycan” qəzetinin redaktorlarından biri olmuşdur. Sovet dövründə Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının sədri, Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının rektoru, Azərbaycan Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü olmuşdur. Azərbaycan SSR-in və Azərbaycan Respublikasının Dövlət himnlərinin musiqisinin müəllifidir. 25, 30, 51, 77, 106, 134, 161, 164, 187, 206, 210, 226, 244, 264, 282, 284, 290, 311, 330, 349, 354, 368, 374, 387, 394, 408, 413, 428, 449, 452, 468, 489, 515

Hacıbəyli, Zülfüqar (1884-1950): Azərbaycanlı bəstəkar. Üzeyir Hacıbəylinin böyük qardaşıdır. 43, 491

Hacıbababəyov, Mehdi bəy (1871-1925): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. Zaqafqaziya Seyminin, Azərbaycan Milli Şurasının və Parlamentin üzvü olmuşdur. 185

Hacıbəyov: Cavanşirdə köç işlərinə baxan şuranın üzvü olmuşdur. 21

Hacıəliyev, Səməd bəy: bax. Hacıəlizadə, Səməd bəy.

Hacıəlizadə, Səməd bəy (yaxud Hacıəliyev): Azərbaycanın maarif xadimi. Müsəl-

man Zəhmətkeş Ziyalıları İttifaqının üzvü olmuşdur. 362

Hacilətifadə, Hacıbaba: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Hacinski, Camo bəy (1888-1942): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi xadimi. Azərbaycan Milli Şurasının və Parlamentin üzvü olmuş, Poçt və Teleqraf naziri vəzifəsini tutmuşdur. Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalıları İttifaqının üzvü olmuşdur. 1938-ci ildə sürgün edilmiş, həbs düşərgəsində ölmüşdür. 234, 245

Hacıpaşa Ağababa oğlu: Bakı sakini. 183, 278

Hacırazadə, Abbasəli: Azərbaycan Parlament İdarəsində İcraat Şöbəsinin müdiri olmuşdur. 287

Hacıyev, Məhəmməd bəy: Azərbaycan Cümhuriyyətinin Maliyyə nazirliyində işləmişdir. 247

Hacızadə: Dağıstanlı. 199

Hacızadə, Məhəmmədqulu: Bakıda müəllim olmuşdur. 407

Hacızadə, Musa: “Azərbaycan” qəzetində imza. 89

Hadizadə, Əbdürrəhim: Bakı qazısı olmuşdur. 289, 343

Hafiz Şirazi: XIV əsr İran şairi. 453

Haller, Yozef [Józef Haller; 1873-1960]: Avstriya-Macaristanın və Polşanın hərbi xadimi, general. 1919-cu ilin ortalarında general Hallerin qoşunları Rusiyada Qırmızı orduya qarşı döyüşdü. 7, 415, 429

Hamburq, S. M.: Bakıda fəaliyyət göstərmiş diş həkimi olmuşdur. 23, 76, 105, 161, 348, 367, 386, 427, 448, 468, 488, 515 Harmsvort [Harmsworth]. 139, 334

Harun ər-Rəşid (? - 809): Abbasi xəlifəsi; 786-809-cu illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 98, 298, 455, 469

Haşım Qafar oğlu: Bakı sakini. 185

Haşimbəyov, Əliyar bəy (1856-1920): Azərbaycanın hərbi xadimi. Rusiya imperiyası ordusunda general-mayor rütbəsinə yük-

səlmişdi. Cümhuriyyət dövründə Zaqatala valisi (qubernatoru) olmuşdur. 369

Haşimov, Mirzə: Zabrat sakini. 385

Haşimov, Seyfulla: Bakıda 7-ci sahə pristavının müavini olmuşdur. 385

Haydn, Frans Yozef [Franz Joseph Haydn; 1732-1809]: Avstriya bəstəkarı. Almanyanın dövlət himninin musiqisi Haydna məxsusdur. 388

Henri. 397

Həbibulla xan (1872-1919): Əfqanıstan əmiri. 1 oktyabr 1901 – 20 fevral 1919-cu il tarixlərində hakimiyyətdə olmuşdur. Suiqəsd nəticəsində öldürülmüşdür. 379

Həbibulla xan: İrənin Bakıdakı Konsulluğunun Ədliyyə Şöbəsinin rəisi olmuşdur. 155

Həccac bin Mətər: bax. Həccac bin Yusif bin Mətər.

Həccac bin Yusif bin Mətər: Abbasi xəlifəsi Məmun dövründə yaşamış assuriyalı tərcüməçi. 95, 97, 98

Həmdullah Müstəvfı: XIV əsrdə yaşamış iranlı tarixçi və coğrafiyaşünas. 453, 469

Həmdullah Sübhı (Soyadı qanunundan sonra “Tanrıövr” soyadını qəbul etmişdir; 1885-1966): Türk yazıçısı və siyasi xadimi. Osmanlı Məclisi-Məbusanının və Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvü, Maarfi naziri və səfir olmuşdur. 120, 135

Həmid İbrahim oğlu (Məşhədi Həmid): Balaxanıda, Moskva-Qafqaz Neft Şirkətində işləmişdir. 74

Həmid Paşa oğlu (Məşhədi Həmid): Balaxanıda, Moskva-Qafqaz Neft Şirkətində işləmişdir. 74, 75

Həmzə İsfahani: X əsrdə yaşamış İran tarixçi, dilçi və ədəbiyyatşünası. 151

Həsən Ağaşərif oğlu: Qusar sakini. 481

Həsən Aslan oğlu (Molla Həsən): Bakının Pırşağı kəndinin sakini. 123

Həsən bin Musa: Orta əsrlərdə yaşamış astronomiya və həndəsə alimi. 107

Həsən əfəndi: Kürdəmir vağzal camaatının ruhanisi olmuşdur. 101

Həsən M. oğlu: “Azərbaycan” qəzetində imza. 121, 255, 281, 300

Həsən Səfər oğlu: Dabaqun kəndinin yüzbaşısı olmuşdur. 157

Həsən Türkmən: şair (XVI əsr). 457

Həsənağa (Hacı Şeyx Həsənağa): Şeyxülislamıq İdarəsinin üzvü olmuşdur. 343

Həsənov, İsgəndər: Bakıda, Aleksandro-Nevski sırada (Pasaaj bazarında) dükkanı olmuşdur. 24

Həsənov, Məhəmməd ağa: soyğunçuluqda təqsirləndirilərək həbs edilmişdir. 182

Həsənov, Məhəmmədhasən: Çənbərə-kənd Camaat Komitəsinin sədri olmuşdur. 482

Həsənov, Seyid. 132

Həsənzadə, Abdulla: Gəncədə müəllim olmuşdur. 47

Həzrətqulu Ağaqulu oğlu: Mərdəkanlı. 367

Hilal Əsgər oğlu: Xızı rayonunun Tıxlı kəndinin sakini. 445

Himans, Pol [Paul Hymans; 1865-1941]: Belçikanın dövlət xadimi və diplomatı. 1918-1935-ci illər arasında beş dəfə (o cümlədən 1918-1920-ci illərdə) Xarici İşlər naziri olmuşdur. 316

Hindenburq, Paul fon (Paul von Hindenburg, 1847-1934): Almaniyanın hərbi və siyasi xadimi, Birinci Dünya müharibəsinin ən məşhur sərkərdələrindən biri. 1925-1934-cü illərdə Almaniya prezidenti olmuşdur. 503, 516

Hippax (Hippaxos; e. ə. 190 – e. ə. 120): qədim yunan astronomu. İslam Şərqində Əbərxus və Əbərux kimi tanınmışdır. 98

Hippokrat (yaxud İbokrat, Bukrat; e. ə. 460-370): qədim yunan həkimi. 98, 108

Hofman, Avqust Henrix [August Heinrich Hoffmann; 1798-1874]: Alman şairi; Almaniyanın dövlət himninin sözləri Hofmana məxsusdur. 388

Hofmann, İohan [Johannes Hoffmann; 1867-1930]: Almaniyanın siyasi xadimi.

1919-cu ilin martından 1920-ci ilin martına qədər Bavariyanın Baş naziri olmuşdur. 334

Hübeyş bin Asəm Dəməşqi: IX əsrdə yaşamış süryani həkim və tərcüməçisi. 95, 98

Hülakü xan (1217-1265): Elxanilər dövlətinin qurucusu. Çingiz xanın nəvəsi idi. 456, 469

Hüneyn bin İshaq (? - 873): xristian ərəb qəbiləsinə mənsub tərcüməçi və həkim. 96, 97, 98

Hüseyn: Lənkəranda müsəlman camaatının rəhbərlərindən olmuşdur. 486

Hüseyn Bala oğlu: Zığ kəndinin sakini. 308

Hüseyn Cahid (Yalçın; 1875-1957): Türk yazıçısı, publisisti və siyasətçisi. Bir müddət Türkiyənin məşhur ədəbiyyat və incəsənət jurnalı olan “Sərvəti-fünun”un redaktoru olmuş, daha sonra “Tənin” qəzetini qurmuşdur. Birinci Dünya müharibəsindən sonra ingilislər tərəfindən Malta adasına sürgün edilmişdir. Türkiyə Böyük Millət Məclisinin deputatı olmuşdur. Soyadı qanunu çıxdıqdan sonra “Yalçın” soyadını qəbul etmişdir. 69

Hüseyn Cavid: bax. Rasizadə, Hüseyn Cavid.

Hüseyn ibn Əli əl-Hasimi (1854-1931): Məkkə şərifli, Hicaz kralı. 57, 78

Hüseyn Raqib: bax. Baydur, Hüseyn Raqib.

Hüseyn Ramazan oğlu: Lənkəranda müsəlman camaatının rəhbərlərindən olmuşdur. 445, 446, 487

Hüseyn Rəhmi (Gürpınar; 1864-1944): Türk yazıçısı. Soyadı qanunu çıxdıqdan sonra “Gürpınar” soyadını qəbul etmişdir. 69

Hüseynbəyov: Şamaxı Bələdiyyə İdarəsinin rəisi olmuşdur. 88, 358

Hüseynbəyov, Zeynalabdin: Salyan Müəllimlər İttifaqı idarə heyəti üzvlüyünə namizəd. 486

Hüseynov, Balahacı: Bakı sakini. 183

Hüseynov, Mirəlinaği. 27

Hüseynova, Bikə xanım. 27

Hüseynzadə, Ələkbər (1887-1967): teatr və kino aktyoru. Azərbaycan SSR Əməkdar artisti idi. 471

Hüseynzadə, Əliməhəmməd: Salyan sakini; Şeyxülislamıq İdarəsinin mühasibi olmuşdur. 248

Hüseynzadə, Əmanulla: “Müsavat” partiyasının Ağ şəhər şöbəsinin sədri olmuşdur. 260

Hüseynzadə, İsgəndər: Bakı mədənlərində fəhlə olmuşdur; fəhlə hərəkatının aktiv iştirakçısı olmuşdur. 75

Hüseynzadə, İsmayıl (Mirzə İsmayıl) bəy: “Müsavat” partiyasının Salyan komitəsinin sədri, Salyan Müəllimlər İttifaqı idarə heyətinin üzvü olmuşdur. 486, 512, 513

Hüseynzadə, Məhəmmədqulu: maarif xadimi; Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 407

Hüseynzadə, Mətləb: Maştağa sakini. 309, 310

Hüseynzadə, Sadıq: Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 184

Hüsniyyə Abbasqulu qızı: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

“X. İ.”: bax. İbrahimov, Xəlil.

Xalid Ziya (Uşaqılgil; 1866-1945): Türk yazıçısı. 69

Xalidbəyazadə, Ağarəhim: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Xalid Ədib (Soyadı qanunundan sonra “Adivar” soyadını qəbul etmişdir; 1884-1964): Türk yazıçısı və siyasi xadimi. Türk Qurtuluş Savaşında iştirak etmiş, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvü olmuşdur. 69, 317

Xarlamov, Nikolay: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 420

Xatisov, Aleksandr İvanoviç (1874-1945): Erməni ictimai-siyasi xadim, “Daşnaksutyun” partiyasının üzvü idi. Müxtəlif dövrlərdə Ermənistanın Baş Naziri, Səhiyyə, Daxili İşlər və Xarici İşlər naziri olmuşdur. Ermənistanın

sovetləşməsindən sonra Fransa və Portuqaliyada mühacirətdə yaşamışdır. 41, 52, 83, 347, 406

Xeybər (Kərbəlayi Xeybər): Ramana Müstəhləklər Cəmiyyəti dükanının xəzinədarı olmuşdur. 448

Xeyrullazadə, Mahmud: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Xədicə İsmayıl qızı: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Xəlil bəy: öz dəstəsi ilə Astarada bolşeviklərə qarşı vuruşmuşdur. 446

Xəlil İbrahim: bax. İbrahimov, Xəlil.

Xəlil paşa (Xəlil Qut; 1882-1957): Osmanlı İmperiyasının hərbi xadimi. İttihad və Tərəqqi cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. Ənvər paşanın əmisi (Ənvər paşadan 1 yaş kiçik idi), eyni zamanda Hərbi Akademiyada Mustafa Kamalın (Atatürk) sinif yoldaşı olmuşdur. Birinci Dünya müharibəsində İraq cəbhəsində böyük müvəffəqiyyət qazanmış, Qafqaz İslam Ordusu ilə birgə Bakıya daxil olmuş, Türk Qurtuluş Savaşında iştirak etmişdir. 5

Xəlilov: Muğanda sahə pristavı olmuşdur. 307

Xəlilov, Mikayıl Maqomedoviç (1869-1935): Rusiyanın hərbi xadimi; general-mayor. Lak əsillidir. 1918-ci ilin axırlarından Könüllü orduya qoşulmuşdur. 1918-1920-ci illərdə Dağıstanın hərbi komendantı olmuşdur. Kotsevdən sonra Dağıstan Hökumətinə rəhbərlik etmişdir. Daha sonra Türkiyəyə mühacirətə getmişdir. 141, 142, 172, 173, 203, 231, 233, 269, 277, 285, 320, 322, 374, 381, 382, 444, 507, 516

Xətib Bağdadı (? - 1071): tarixçi. 151

Xoyski: yüzbaşı; Bakıda müfəzə komandanı olmuşdur. 16

Xoyski, Əmir xan (1888-1954): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi, milli istiqlal hərəkatının iştirakçısı. Bakı qubernatorunun müavini, eləcə də bir sıra yerlərdə qəza rəisi olmuşdur. 43, 233, 234

Xoyski, Rüstəm xan (1888-1939): Azər-

baycan Cümhuriyyətinin dövlət xadimi. Fətəli xan Xoyskinin qardaşı. Hökumətin İşlər İdarəsinin müdiri, daha sonra Sosial Təminat naziri olmuşdur. 194
 Xudaqulu Məhəmməd oğlu (Kərbəlayi Xudaqulu): Bakı sakini. 75
 Xudaverdi: Bakı və Ətrafının Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalıları İttifaqının üzvü olmuşdur. 184
 İbn Baccə (? - 1139): müsəlman filosofu. 97
 İbn Dəhn Hindi (yaxud İbn Dəhn əl-Hindi): Abbasilər dövründə hind dilindən ərəb dilinə tərcümələr müəllifi olan alim. 95
 İbn Əsakir, Əbül-Qasım (? - 1176): tarixçi. 151
 İbn Hud (? - 1046): Əndülüsün bir hissəsində hökm sürmüş Hudilər sülaləsinin banisi. 151
 İbn Xəldun, Əbu Zeyd (? - 1406): tarixçi və sosioloq. 151, 162
 İbn Naima əl-Himsi: Orta əsrlərdə yaşamış tərcüməçi. 95
 İbn Rüşd (1126-1198): ərəb filosofu və alimi. 151, 360
 İbn Sina (980-1037): Orta əsrlər dövrünün böyük həkim və filosofu. 97, 150, 359, 360
 İbn Tüfeyl (? - 1185): Əndülüslü filosof. 151
 İbn Vazeh: bax. Yəqubi, Əbül-Abbas.
 İbn Vəhşiyə: X əsrdə yaşamış tərcüməçi, eyni zamanda astorloq və simyaçı. 95, 148
 İbnül-Bitriq: bax. İbnül-Bitriq, Yuhanna
 İbnül-Bitriq, Yuhanna: Abbasilər dövründə yaşamış tərcüməçi. 95, 97, 98, 108
 İbnül-Əsir İzzəddin əl-Cəzəri: ərəb tarixçisi. 151, 469
 İbnül-Müqəffə (? - 759): İrənlı tərcüməçi. 95, 148
 İbnül-Vərdi, Siracəddin: XV əsrdə yaşamış coğrafiyaşünas. 151
 İbnün-Nədim: X əsrdə yaşamış ərəb bibliografya alimi, “Föhrüst” əsərinin müəllifi.

96, 108, 162
 İbnüs-Saiğ Əbubəkr bin Baccə (1077-1139): müsəlman filosofu. 151
 İbrahim bin Abdullah: Orta əsrlərdə yaşamış tərcüməçi. 97
 İbrahim Fəzari: bax. Fəzari, İbrahim.
 İbrahim xan (yaxud İbrahim Xəlil xan; 1732-1806): Qarabağ xanı. 457
 İbrahim Xəlil: Lənkəranda müsəlman camaatının rəhbərlərindən olmuşdur. 486
 İbrahimxəlil xan: bax. İbrahim xan.
 İbrahimli, Müqbil: Müsəlman Tələbələri İttifaqının üzvü. 178, 241, 259, 260
 İbrahimov: “Hümmət” partiyasının üzvü. 199
 İbrahimov, Xəlil (Xəlil İbrahim; Xəlil İbrahimzadə; 1892-1938): Azərbaycanlı müəllim, publisist və tənqidçi. Şuşada anadan olmuşdur. Bakıda müəllim işləmiş, müxtəlif qəzet və jurnallarda, o cümlədən “Azərbaycan” qəzetində yazılar dərc etdirmiş, bir müddət “Azərbaycan” qəzetinin “müvəqqəti müdiri” olmuşdur. 1938-ci ildə həbs edilərək güllələnmişdir. 9, 15, 25, 71, 258
 İbrahimzadə: Gəncə tələbələr təşkilatının üzvü. 71, 241
 İbrahimzadə, Məhəmməd: Bakıda müəllim olmuşdur. 407
 İbrahimzadə, Müqbil: bax. İbrahimli, Müqbil.
 İdaşkina, M. S.: Bakıda fəaliyyət göstərmiş diş həkimi. 23, 349
 İqnatyev: Kəndli Bankının Zaqafqaziya şöbəsinin müdiri; Zaqafqaziya Rus Cəmiyyətinin üzvü. 487
 İlyas Əbdül oğlu: Xaçmaz rayonunun Zərgərli (Sərkərli) kəndinin sakini. 289
 İlyəşev: Muğanda Azərbaycan Cümhuriyyətinin ordusuna qarşı döyüşən qüvvələrin komandirlərindən biri olmuşdur. 484
 İmam Nəcməddin: bax. Nəcməddin.
 İmam Şamil: bax. Şamil.
 İmamverdibəyov, Cəbrayıl: Birinci Bakı Poçt və Teleqraf bürosunda işləmişdir. 352

İmanov, Qeydar: Salyan Realnı məktəbində oxumuşdur. 159
 İonesku, Take [Take Ionescu; 1858-1922]: Rumıniyanın siyasi xadimi; müxtəlif dövrlərdə Daxili İşlər naziri, Maliyyə naziri, Xarici İşlər naziri və Baş nazir olmuşdur. 505
 İrani Nejad M. Ayn.zadə: “Azərbaycan” qəzetində imza. 199
 İretski: polkovnik; Könüllü ordu tərəfindən Petrovskun mülki işlərini idarə etmək üçün təyin edilmişdir. 4
 İsa (peyğəmbər). 297, 298
 İsa bəy: Türk zabiti; 1919-cu ildə İstanbulda edam edilmişdir. 5
 İsa bin Yəhya: Orta əsrlərdə yaşamış tərcüməçi. 98
 İsfahani, Həməzə: bax. Həməzə İsfahani.
 İshaq bin Hünəyn (? - 910): nəsturi tərcüməçi və həkim. 97, 98
 İskəndər (yaxud Makedoniyalı İskəndər). 299, 312
 İskəndər Paşa oğlu (Məşhədi Paşa oğlu). 23
 İskəndər Zülqərneyn. 469
 İskəndərbəyov, Həbib bəy: Qazax qəzasından camaat vəkili. 204
 İskəndəri-Rumi: bax. Makedoniyalı İskəndər.
 İskəndəriyyəli Teon: bax. Teon (İskəndəriyyəli).
 İskəndərzadə, Rüstəm: Salyan sakini, “Müsavət”ın Salyan komitəsinin katibi; “Azərbaycan” qəzetinə yazı göndərmişdir. 158, 159, 261, 512, 513
 İsmayıl I (Şah İsmayıl Xətai; 1487-1524): Səfəvilər dövlətinin ilk şahı. 1501-1524-cü illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 457, 469
 İsmayıl Fani: bax. İsmayılzadə, Fani.
 İsmayıl Güllü oğlu: Kürdəmir sakini. 101
 İsmayılov, Həsənağa: Salyan Realnı məktəbində oxumuşdur. 159
 İsmayılov, Nağı: Bakı Poçt və Teleqraf bürosunda işləmişdir. 352, 372
 İsmayılzadə, Fani: “Yardım alay!” Komitə-

sinin sədri. 9, 328
 İsrailbəyadzadə, Ağə bəy: bax. İsrailzadə, Ağəbaba.
 İsrailbəyadzadə, Mələk xanım: Bakıda müəllimə olmuşdur. 407
 İsrailov, Əliəşraf Məhəmmədkərim oğlu. 219
 İsrailov, Məhəmmədkərim: Bakı sakini. 183, 219
 İsrailzadə, Ağəbaba bəy (yaxud İsrailbəyli): Azərbaycanın maarif xadimi; dərslik müəllifi. 182, 328, 407
 İstaks. 148
 İstefan Basil: Orta əsrlərdə yaşamış tərcüməçi. 95
 İstəxi, Əbu İshaq: X əsrdə yaşamış ərəb coğrafiyaşünası. 453
 İşxanyan: Qarabağdakı Erməni Milli Şurasının sədri olmuşdur. 323, 331
 İşxanyan, Baxşı Zaxaryevič (1879-1921): erməni publisisti. 222, 226
 İtkin, S. M.: Bakıda fəaliyyət göstərmiş diş həkimi. 75, 105, 133, 160, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 468, 488, 514
 İvanov: Bakıda asayışı pozmaqda günahlandırılaraq həbs edilmişdir. 42
 İvanoviç, Georgi: 2-ci sahədə mədən müdiri olmuşdur. 260
 Joxvitski, L. 386
 Kafafov: Peterburq Mühafizə şöbəsinin rəisi olmuşdur. 222
 Kalatozov: arximandrit. 41
 Kanayan, Drastamat (Dro; 1883-1956): Erməni terrorçu və hərbi cinayətkar; Daşnak-sutyun üzvü. Şərqi Anadolu və Qafqazda dinc müsəlman-türk əhaliyə divan tutulmasında xüsusi rolu olmuşdur. 365, 508
 Karay, Rəfiq Xalid (1888-1965): Türk yazıçısı. 69
 Karqareteli: Gürcüstanın hərbi xadimi; polkovnik. 224
 Karşteynbaum, E. S.: diş həkimi. 23, 76, 132, 515

Kaspar, Nikolay: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 420

Kaşani, Fəxrəddin: Daxili İşlər Nazirliyində polis müfəttişliyi katibi olmuşdur. 420
Katib Çələbi (1609-1657): Türk alimi. 162, 453

Kazakov, İsmayıl: Azərbaycan dövləti əleyhinə cinayət işlədiyi üçün ölkədən qovulmuşdur. 123

Kazanalipov, Əsildar (1855-1928): Kumik əsilli Dağıstan bəylərindən. Qafqaz canişinin müşaviri olmuşdur. Türkiyəyə mühacirətə getmişdir. 381, 383

Kazım: “Mübarək” yeməxanasının aşpazı. 313

Kazım bəy: Türküstandakı sovet qoşunlarının komandiri olmuşdur. 234, 274

Kazımoğlu: bax. Seyid Hüseyn Sadiq.

Kazımov, Ağahüseyn (1882-1937): Bakıda fəaliyyət göstərmiş həkim. Azərbaycan SSR-in ilk Səhiyyə komissarı olmuşdur. Stalin rejimi tərəfindən güllələnmişdir. 349

Kazımzadə, Abbasqulu (1882-1947): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi xadimi. Azərbaycan Milli Şurasının və Parlamentin üzvü olmuşdur. 242, 243

Kelxis: rəssam; Bakıda müəllimlik etmişdir. 44

Kepper: Paris Sülh Konfransında Avstriya nümayəndə heyətinin başçısı olmuşdur. 397

Kerenski, Aleksandr Fyodoroviç (1881-1970): Rusiya Müvəqqəti Hökumətinin (1917) başçısı. 112, 478

Kerzon, Corc Nataniel [George Nathaniel Curzon; 1859-1925]: İngiltərənin dövlət xadimi. 1916-1925-ci illərdə Lordlar Palatasının başçısı, 1919-1924-cü illərdə Xarici İşlər naziri olmuşdur. 5

Keşmir, Camal (yaxud Artin Camal; 1862-1949): Türkiyənin siyasi xadimi. Osmanlı dövlətinin son dövrlərində Daxili İşlər naziri, Ticarət və Əkinçilik naziri kimi vəzifələr tutmuşdur. 85

Kəlbəli xan Kəngərli (? - 1820): Naxçıvan xanı. 107

Kərimbəyov: Bakıda 4-cü sahənin pristavı olmuşdur. 278, 328, 329

Kərimov, M. M.: Bakıda göz həkimi olmuşdur. 23, 50, 76, 104, 133, 159, 186, 205, 225, 348

Kərimzadə, Mirzəağa: “Müsavat” partiyasının Balaxanı mədənləri ərazisindəki şöbəsinin idarə heyətinin sədri olmuşdur. 19, 115

Kəsmeyi, Hacı Əhməd: İranda Cəngəllilər hərəkatının başçılarından biri olmuşdur. 35, 92

Kiçik xan: bax. Mirzə Kiçik xan.

Kiçikxanov, Bayram Niyazi oğlu (yaxud Kiçikxanlı; 1889-1922): Azərbaycanın siyasi xadimi. Zaqatalada maarif müfəttişi işləmişdir. Zaqataladan Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinə seçilmiş, eyni zamanda Parlamentin katibi olmuşdur. “Əhrar” partiyasının üzvü idi. 365

Kindi, Tacəddin (? - 1217): ərəb dil və hədis alimi. 97, 108

Kindi, Yaqub bin İshaq: IX əsrdə yaşamış ərəb filosofu. 97, 108, 150

Kinkə əl-Hindi: Hind alimi. 148

Kinq, Leonard Uilyam [Leonard William King; 1869-1919]: ingilis arxeoloqu. 455

Klemanso, Jorj [Georges Clemenceau; 1841-1929]: Fransanın dövlət xadimi. 1906-1909 və 1917-1920-ci illərdə Baş Nazir olmuşdur. 3, 139, 174, 187, 193, 194, 213, 273, 315, 355, 356, 376, 377, 396, 397, 414, 436

Klemm, Eduard [Eduard Klemm; 1838-1926]: Almaniyanın siyasi xadimi. Reyxstaqın üzvü idi. 139

Klenevski, Viktor Viktoroviç (1883 - ?): Milliyətcə polyak olan Klenevski Slavyan-Rus Cəmiyyətindən Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinə seçilmiş, 1919-cu ilin mart-dekabr aylarında Sosial Təminat naziri olmuşdur. 399

Klevtsov: bolşevik. Bakıda ticarət limanının komissarı olmuş, sonra Türküstanda bolşeviklərin hərbi dəniz qüvvələrində xidmət etmişdir. 175

Klirkil: hind təbibi. 148

Kolandskaya-Sanuxat, K. S.: Bakıda fəaliyyət göstərmiş diş həkimi. 23, 75, 105, 160, 205, 244, 284, 330, 349, 387, 427

Kolçak, Aleksandr Vasilyeviç (1874-1920): Rusiyanın hərbi və siyasi xadimi; admiral. Ağqvardiyaçılar hərəkatının başçısı, Rusiyanın Ali rəhbəri (noyabr 1918 – fevral 1920) və Rus ordusunun Ali Baş komandanı (noyabr 1918 – yanvar 1920) olmuşdur. 4, 74, 89, 94, 212, 213, 214, 232, 272, 293, 294, 315, 320, 334, 337, 356, 376, 377, 413, 416, 418, 442, 458, 459, 502, 503

Kolesnikov, Andrey: Bakı sakini. 326

Kolomitsev: bolşevik. 433

Komar, Qavril: Gəncə poçt və teleqraf idarəsində işləmişdir. 372

Konverni: ingilis deputatı. 378

Kopeliovıç, Samuil İzrailoviç: Bakıda fəaliyyət göstərmiş həkim. 23, 50, 77, 106, 133, 160, 186, 205, 225, 244, 264, 284, 311, 330, 349, 428, 448, 468, 488, 515

Kori, Corc Norton [George Norton Cory; 1874-1968]: Birinci Dünya miharibəsindən sonra Qafqazdakı ingilis ordusunun (27-ci diviziyanın) komandiri olmuşdur. 98, 99, 153, 170, 292, 392

Kouan: İngilis admiralı. 354

Koval: Bakıda fəhlə hərəkatının fəal iştirakçısı olmuş bolşevik. 339, 420

Kovalenko: Şimali Qafqazda quldur dəstəsinin başçısı olmuşdur. 296

Kovalski, N. F.: Poçt və Teleqraf Nazirliyində nahiyə müdiri olmuşdur. 372

Kozlov, Porfir: Bakıda teleqraf stansiyasında işləmişdir. 372

Kozlovski, Moisey: Poçt və Teleqraf Nazirliyində işləmişdir. 333

Köçərli, Firidun bəy (1863-1920): Azərbaycanın görkəmli maarif xadimi, ədəbiy-

yatşünası və yazıçısı. Qori Müəllimlər Seminariyasını bitirmişdir. 1918-ci ildə Qori Müəllimlər Seminariyasının Azərbaycan şöbəsini Qazaxa köçürərək müstəqil bir seminariyaya çevirmiş və bu seminariyanın direktoru olmuşdur. Azərbaycan Milli Şurasının üzvü kimi İstiqlal Bəyannaməsini imzalayanlar arasında yer alan Firidun bəy Köçərlinin Azərbaycan ədəbiyyatı tarixinə dair əsərləri xüsusilə dəyərlidir. Bolşeviklər tərəfindən güllələnmişdir. 21

Köprülüzadə, Məhməd Fuad bəy (1890-1920): Türk ədəbiyyatşünası və türkoloqu. Türk ədəbiyyatı tarixinə dair bir sıra qiymətli əsərlərin müəllifidir. Eyni zamanda siyasətə də məşğul olmuş, dəfələrlə millət vəkili seçilmiş, 1950-1956-cı illərdə Türkiyənin Xarici İşlər naziri olmuşdur. 68

Köytayev: Tovuzlu. 357

Krayblis, Nikerld: Amerika tarixçisi. 453, 454, 469

Kubinski: Lənkəran sakini. 344

Kuk-Kollis, Ceyms [James Cooke-Collis; 1876-1941]: Britaniyanın hərbi xadimi; general-mayor. Birinci Dünya müharibəsindən sonra Batumda general-qubernator olmuşdur. 335

Kulanj, Füstel de [Fustel de Coulanges; 1830-1889]: fransız tarixçisi. 453, 469

Kureyev, İvan Fyodoroviç: Bakı sakini. 362

Kusta bin Luka əl-Bəəlbəki (820-912): ərəb dilində yazan xristian filosofu, riyaziyyatçısı, həkimi və astronomu. 95, 97

Kuznetsov: Bakı Mərkəzi Ev Komitəsinin Lənkərandakı nümayəndəsi; 1919-cu ildə Lənkərandakı öldürülmüşdür. 344, 466, 484

Qabba, Melçiade [Melchiade Qabba; 1874-1952]: İtaliyanın hərbi xadimi, general. Birinci Dünya müharibəsindən sonra Zaqafqaziyadakı İtaliya hərbi heyətinin rəhbəri olmuşdur. 36, 406, 481

Qabilov, Ələddin: Bakıda prixod mollası olmuşdur. 509

Qacar, Ağa Məhəmməd şah. 15
 Qacar, Hümayun Mirzə: general; şahzadə. 155
 Qacar, Sədrəddin Mirzə (1873-1921): Azərbaycanın hərbi xadimi. Bakı nahiyəsi Hərbi çağırış idarəsinin rəisi olmuşdur. 189, 191
 Qalabəyov: Cavanşir qəzasında köçərilərin işlərinə baxan vəkil olmuşdur. 21
 Qalen (Calinus): II-III əsrlərdə yaşamış qədim yunan həkimi. 97, 98
 Qalib Kamali bəy: bax. Söyləməzoğlu, Qalib Kamali.
 Qambaşidze, David (? - 1946): Gürcüstanın siyasi xadimi və diplomatı. 1918-ci ilin noyabrından 1921-ci ilin fevralına qədər Gürcüstanın İngiltərədə diplomatik nümayəndəsi olmuşdur. 174
 Qanzon: Qarabağdakı ingilis zabitlərindən; kapitan. 214
 Qarağazadə, Əhməd Həmdi (1893-1928): Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. 49, 292, 375
 Qaraxanyan, Qarabet: Gümrü ermənilərindən. 466
 Qaplanov, Rəşid xan (1883-1937): Azərbaycanın və Dağıstanın siyasi xadimi. Kumik əsillidir. Sorbon Universitetinin (Paris) Hüquq fakültəsini bitirmişdir. İstanbulda müxtəlif təhsil qurumlarında, o cümlədən İstanbul Universitetində dərs demişdir. 1918-ci ilin dekabrından 1919-cu ilin martına qədər Dağlılar Respublikasının Daxili İşlər naziri olmuşdur. Dağıstan Denikin qoşunları tərəfindən işğal edildikdən sonra Azərbaycana gəlmiş, əvvəlcə Maarif və Dini Etihad (aprel-dekabr 1919), sonra Maliyyə (dekabr 1919 – aprel 1920) naziri olmuşdur. 1937-ci ildə güllələnmişdir. 44, 425
 Qaraşarov, Rza bəy (yaxud Qaraşarlı; 1891-?): Azərbaycanın siyasi xadimi. Bir sıra məktəblərdə, o cümlədə Gəncə Ruhani Mədrəsəsində müəllimlik etmişdir. Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü ol-

muşdur. Sovet dövründə repressiyaya məruz qalmışdır. 361
 Qardaşov, Aslan bəy (1866-1920): Azərbaycan Cümhuriyyətinin dövlət xadimi. “Əhrar” partiyasının liderlərindən biri, Milli Şuranın və Parlamentin üzvü, Əkinçilik və Dövlət Əmlakı naziri olmuşdur. 2
 Qaryağdıoğlu, Cabbar (1861-1944): Azərbaycan xanəndəsi və bəstəkarı. 14
 Qasimov, Əli bəy: Salyanda müəllim olmuşdur. 486
 Qasimov, Əlinağ: Salyan Müəllimlər İttifaqı idarə heyətinin üzvü. 486
 Qasimov, Hacıağa: Azərbaycan ordusunun Bakıdakı zabitlərindən olmuşdur. 326
 Qasimov, Heydər (Mirzə Heydər): Bakı quberniyasının Qaraqaşlı kəndinin yüzbaşısı olmuşdur. 157
 Qasimov, Hüseyin (Molla Hüseyin): Salyan sakini; “Müsavat” partiyasının Salyan komitəsinin üzvü. 513
 Qasimov, Yusif: Salyan Müəllimlər İttifaqı idarə heyətinin üzvü. 485, 486
 Qasimzadə, Feyzulla (1898-1976): Azərbaycan alimi, ədəbiyyatşünas və pedaqoq. Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü olmuşdur. 130
 Qasimzadə, Hacı Səlim Səyyah (1869-1943): Şair və müəllim. Vilnüs və İstanbulda təhsil almış, bir çox ölkələrə səyahət etmişdir. Bakıda müəllim kimi fəaliyyət göstərmişdir. Zəngin bir ədəbi irs qoymuşdur. 301
 Qasimzadə, Həsən: tələbə; “Azərbaycan” qəzetində yazmışdır. 39
 Qattenberger, Aleksandr Nikolayeviç (1861-1939): Rusiyanın siyasi xadimi. Tomsk quberniyasının komissarı (1918) və Ümumrusiya Hökumətində Daxili İşlər naziri (1918-1919) olmuşdur. 503
 Qaya Alp oğlu Süleyman şah: bax. Süleyman şah.
 Qayı xan: Oğuzların Qayı boyunun cəddi; Oğuz xanın oğlu Gün xanın oğlu. 119, 120
 Qazan xan: 1295-1304-cü illərdə Elxanlı

hökmdarı olmuşdur. 456
 Qaziyev, Nurulla: bax. Qazızadə, Nurulla.
 Qazızadə, Gövhər xanım. 24, 50, 76, 106, 133, 159, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 488, 514
 Qazızadə, Nurulla (1876-1938): Zaqatala dairəsində Milli Komitənin və Qırmızı Aypara cəmiyyətinin sədri, şəriət məhkəməsinin üzvü olmuşdur. 365
 Qeqamyan: Bakıda göz həkimi olmuşdur. 75, 105, 133, 160, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 468, 488, 514
 Qəbulov, Abdulla əfəndi (yaxud Qəbulzadə; 1853-1943): Zaqatala nahiyəsindən Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuşdur. 365
 Qədirov, Ağaqədir: Çənbərəkənd Camaat Komitəsinin üzvü olmuşdur. 483
 Qəmkeş: “Azərbaycan” qəzetində imza. 426
 Qəni (Şeyx Qəni): Bakıda axund olmuşdur. 343
 Qəniyev: Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü. 258
 Qənizadə, Sultanməcid Murtuzəli oğlu (1866-1938): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi; yazıçı, pedaqoq və publisisti. Tiflis Aleksandr Müəllimlər İnstitutunu bitirmişdir. Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. 258
 Qəzzali, Əbu Hamid (1058-1111): müsəlman teoloqu. 150
 Qiyasbəyli, Mədinə xanım (yaxud Qiyasbəyzadə; 1889-1937): Azərbaycanlı pedaqoq, jurnalist və tərcüməçi. Anadan olduğu Salahlı kəndində (Qazax) qız məktəbi açmışdır. Maarifçilik fəaliyyətinə Bakıda da davam etmişdir. Sovet rejimi tərəfindən güllələnmişdir. 40
 Qiyasbəyzadə, Mədinə xanım: bax. Qiyasbəyli, Mədinə xanım.
 Qnesin, F: Zakaspiysk Müvəqqəti Hökumətinin Bakıdakı hərbi nümayəndəsi. 360

Qof, Hubert [Hubert Gough; 1870-1963]: Britaniyanın hərbi xadimi; general. Qafqazda olmuşdur. Paris Sülh Müqaviləsinin imzalandığı dövrdə Müttəfiqlərin Finlandiyada və Baltik ölkələrindəki qoşunlarının komandiri idi. 432, 449
 Qoqberidze: Bakıda fəhlə hərəkatının fəal xadimlərindən. 304
 Qolts, Rüdiger fon der [Rüdiger von der Goltz; 1865-1946]: Alman generalı; qraf. Finlandiya və Pribaltikada fəaliyyət göstərmişdir. 432
 Qonmeberidze. 199
 Qramov: Bakı sakini. 326
 Qriqoryev (? - 1919): bolşevik. 509
 Qriqoryev, Nikifor Aleksandroviç (1884-1919): Ukraynada Avstriya-Almaniya işğalçılarına, Antanta qoşunlarına və Qızıl orduya qarşı mübarizə aparmışdır. 252, 350, 504, 516
 Qubad: V əsrin axırları – VI əsrin əvvəllərində yaşamış Sasani hökmdarı. 299
 Qubanov: Bakı sakini. 278
 Qudiyev, Quda (1880-1920): 1919-1920-ci illərdə Bakının komendantı (polis rəisi) olmuşdur. Milliyyətə inqış idi. 110, 362
 Qulam bəy: Bakıda 2-ci sahə pristavının müavini olmuşdur. 242
 Quliyev: Xaldan poçt və teleqraf şöbəsinin müdiri olmuşdur. 352
 Quliyev: Sosial Təminat Nazirliyində işləmişdir. 7
 Quliyev, Ağabala (1862-ci ildə doğulmuşdur): Azərbaycanlı sahibkar və xeyriyyəçi. Bakıda və Rusiyanın bir sıra şəhərlərində un dəyirmanlarına və düyü təmizləmə fabriklərinə sahib idi. Bakı Müsəlman Xeyriyyə Cəmiyyətinin qurucularından idi. Cümhuriyyətin süqutundan əvvəl İrana gedən Quliyev bir daha Azərbaycana qayıtmamışdır. 278
 Quliyev, Məhərrəm: Göyçay Poçt və Teleqraf idarəsi müdirinin müavini olmuşdur. 352
 Quliyev, Yusif: Bakı sakini. 241

Quliyev, Yusif: Bakı Poçt və Teleqraf idarəsində işləmişdir. 17
 Qulubəyova, Şəhrəbanu xanım. 27
 Quluzadə, Ağabala: Balaxanıda fəhlə təşkilatının işində fəal iştirak etmişdir. 260
 Lahuti: bax. Dərviş Vəhdəti.
 Lansinq, Robert [Robert Lansing; 1864-1928]: ABŞ-ın dövlət xadimi; 1915-1920-ci illərdə Dövlət katibi vəzifəsini tutmuşdur. 335
 Lavrentiyev: Bakı sakini. 326
 Lazarev: Könüllü ordunun Bakıdakı İngiltərə Komandanlığı nəzdində nümayəndəsi olmuşdur. 153, 169, 170
 Lebon, Güstav [Gustave Le Bon; 1841-1931]: Fransız sosioloqu və tarixçisi. 151
 Lenin, Vladimir İliç (1870-1924): Rus inqilabçı və marksist. Əsl soyadı Ulyanov idi. Rusiyada 1917-ci il Oktyabr inqilabının təşkilatçısı və rəhbəri, Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqının (SSRİ) qurucusu və SSRİ Nazirlər Sovetinin ilk sədri olmuşdur. 55, 232, 320, 333, 336, 342, 418, 509
 Leontyev, Aleksandr Konstantinoviç (? - 1920): Cümhuriyyətdən əvvəl Bakı Şəhər Dumasının üzvü; Mərkəzi Ev Komitəsinin təsisçilərindən biri və rəhbəri olmuşdur. 1920-ci ildə bolşeviklər tərəfindən güllələnmişdir. 444, 483, 484
 Levin, B. L.: Bakıda fəaliyyət göstərmiş diş həkimi. 488, 515
 Lənkəranlı: “Azərbaycan” qəzetində imza. 487
 Lətif Mikayıl oğlu: Şuşalı. 366
 Lidjet: Fransız generalı. 86
 Lijon. 426
 Lissen: Qarabağdakı ingilis zabitlərindən; mayor. 214
 Litvinov: Tersk könüllülərinin komandiri olmuşdur. 462
 Liven, Anatoli Pavloviç (1872-1937): Ağqvardiyaçılar hərəkatının və Latviyanın müstəqilliyi uğrunda hərəkatın iştirakçısı, polkovnik. 432

Lloyd Corc, Devid [David Lloyd George; 1863-1945]: Britaniyalı siyasətçi. 1905-1908-ci illərdə Ticarət naziri, 1908-1915-ci illərdə Maliyyə naziri, 1915-1916-cı illərdə Hərbi nazir olmuşdur. 6 dekabr 1916 – 19 oktyabr 1922 tarixləri arasında Britaniyanın Baş Naziri vəzifəsini tutmuşdur. 3, 86, 139, 174, 187, 213, 273, 295, 315, 317, 356, 376, 435, 436, 502
 Loren: fransız generalı. 252
 Loris-Məlik Kalantar Aşxarbek. 365, 369
 Lou, Bonar [Bonar Law; 1858-1923]: Britaniyanın siyasi xadimi. 1916-1921-ci illərdə Mühafizəkarlar Partiyasının lideri olmuş, 1922-1923-cü illərdə Britaniyanın Baş naziri vəzifəsini tutmuşdur. 86
 Lubinko, Kart: Bakıda teleqraf stansiyasında işləmişdir. 372
 Lukomski, Aleksandr Sergeyeviç (1868-1939): Rusiyanın hərbi xadimi, general. Ağqvardiyaçılar hərəkatının liderlərindən və Könüllü ordunun qurucularından biri olmuşdur. Ağqvardiyaçıların Vətəndaş müharibəsində məğlubiyyətindən sonra mühacirətə getmişdir. 169
 Lüksemburq, Roza [Rosa Luxemburg; 1871-1919]: Almaniyanın polyak əsilli filosofu, iqtisadçısı və publisisti; marksizm nəzəriyyəçisi. 252
 Lyaxov, Vladimir Platonoviç (1869-1920): Rusiyanın hərbi xadimi; general-leytenant. 90, 269, 375
 Lyubaşevskaya: Bakıda həkim olmuşdur; bakterioloq. 75, 105, 133, 160, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 468, 488, 514
 Lyuboviyev, Nikolay Vasilyeviç: Bakı sakini. 344
 Lyutsov: Poçt və Teleqraf Nazirliyində işləmişdir. 333
 “M.”: “Azərbaycan” qəzetində imza. 10
 M. R.: “Azərbaycan” qəzetində imza. 168
 Maçavariani, İosif İvanoviç (1877-1938): Gürcüstan Təsisçilər Məclisinin üzvü; sosial-

demokrat. 162
 Maçavariani, İosif Konstantinoviç (1873-1937): Gürcüstan Təsisçilər Məclisinin üzvü; milliyətçi-demokrat. 143, 162
 Mahmud bəy: Bakıda yaradılan könüllü “Yardım alayı”na mənsub olmuşdur. 305
 Mahmud əfəndi: Göyçay qazısı. 223
 Mahmudbəyov, Mahmud bəy (1863-1923): Azərbaycanın görkəmli pedaqoqu. Qori Seminariyasını bitirmişdir. Azərbaycanın müxtəlif yerlərində müəllim və məktəb müdiri işləmişdir. “Rəhbər” jurnalının redaktoru olmuşdur. “Yeni əlifba kitabçası”, “Birinci il: müsəvvər türk əlifbası və ilk qiraət” (1918-ci ilə qədər 14 çap); “Yeni məktəb” (Abbas Səhhətlə birgə; 1918-ci ilə qədər 8 çap); “Türk ədəbiyyatına ilk qədəm” (Abbas Səhhətlə birgə); “Müntəxəbat: türk ədiblərindən nümunələr” (Abdulla Şaiqlə birgə); “Üçüncü il” kimi dərsliklərin müəllifidir. 182
 Mahmudbəyözadə, Mahmud bəy: bax. Mahmudbəyov, Mahmud bəy.
 Mahmudzadə: Şəki və Ağdaş məktəbləri müfəttişi olmuşdur. 40
 Maxno, Nestor İvanoviç (1888-1934): Ukraynalı anarxist-kommunist. 509, 516
 Mak-Kumber: ABŞ Senatının nümayəndəsi. 334
 Mak-Mosen: Müttəfiqlərin Qarabağdakı hərbi heyətinin başçısı; mayor. 180
 Makazamar. 355
 Makedoniyalı İskəndər: bax. İskəndər.
 Makino Nobuaki (1861-1949): Yaponiyanın siyasi xadimi. 1913-1914-cü illərdə Xarici İşlər naziri olmuşdur. Paris Sülh Konfransında ölkəsini təmsil etmişdir. 32, 335
 Makinski, Abbasəli bəy (1888-1938): Azərbaycanlı hüquqşünas. Kiyev Universitetinin Hüquq fakültəsində təhsil almışdır. Cümhuriyyət dövründə müxtəlif dövlət qurumlarında hüquq məsləhətçisi və xüsusi tapşırıqlar üzrə məmur kimi fəaliyyət göstərmişdir. 1938-ci ildə güllələnmişdir. 482
 Makuşinski: Azərbaycan Poçt və Teleqraf

Nazirliyinin mühəndisi olmuşdur. 352
 Malxazyan, Arşak İoanesoviç (yaxud Malxazov, İvanoviç): “Daşnaksutyun” partiyasının, Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. 47, 354, 368
 Malışev: Bakı sakini. 278, 328
 Malinovski, Nikolay Stanislaviç: Poçt və Teleqraf Nazirliyi dəftərxanasında karguzar olmuşdur. 372
 Malleson, Uilfrid [Wilfrid Malleson; 1866-1946]: Britaniyanın hərbi xadimi; general-mayor. 1918-1919-cu illərdə Hindistan, Əfqanıstan və Türkiyədəki Britaniya ordularının komandiri olmuşdur. 308
 Malsaqov, Səfərbek (1868-1944): Rusiyanın hərbi xadimi; general-mayor. Milliyətçə inqış olmuşdur. 462
 Mamontov, Konstantin Konstantinoviç (1869-1920): Rusiyanın hərbi xadimi; general-leytenant. Don ordusunun komandirlərindən olmuşdur. 434
 Mannerheyem, Karl Qustav Emil [Carl Gustaf Emil Mannerheim; 1867-1951]: Rusiyanın və Finlandiyanın siyasi və hərbi xadimi. 504
 Marağayi, Məhəmməd Səidülvüzəra: İrənanın Azərbaycandakı konsulu olmuşdur. 130
 Marker: Veymar Respublikasının generalı. 433
 Marks, Karl (1818-1883): Alman filosofu, iqtisadçısı və sosioloqu. 55
 Marqulis. 357, 379
 Masir. 455
 Maslov: Batumidəki Rus Milli Şurasının sədri olmuşdur. 374
 Maşadu, Bernardinu [Bernardino Machado; 1851-1944]: Portuqaliyanın siyasi xadimi. 1914 və 1921-ci illərdə Baş nazir, 1915-1917, 1925-1926-cı illərdə prezident olmuşdur. 252, 265
 Meçnikov, İlya İliç (1845-1916): Rus bioloqu; 1908-ci ildə fiziologiya və tibb sahəsində Nobel mükafatına layiq görülmüşdür. 64

Mehdi (Hacı Mehdi): Cümhuriyyət dövründə Naxçıvandakı qoşun başçılarından olmuşdur. 83

Mehmandarov, Səməd bəy (1856-1931): Azərbaycanın hərbi xadimi. Peterburqda hərbi məktəb bitirmiş, Çar Rusiyası ordusunda xidmət etmiş, Rusiya-Yaponiya müharibəsində göstərdiyi şücaətlərə görə mükafatlandırılmış, Birinci Dünya müharibəsində iştirak etmişdir. 1917-ci ilin fevral inqilabından sonra Rusiya ordusundan istefa vermişdir. Cümhuriyyət dövründə Azərbaycanın Hərbi naziri olmuş, ordu quruculuğu sahəsində böyük işlər görmüşdür. Cümhuriyyətin süqutundan sonra bolşeviklər tərəfindən həbs edilmiş, azadlığa çıxdıqdan sonra müxtəlif vəzifələrdə işləmişdir. 43, 182, 203, 234, 394, 395, 405

Mejebovski: Bakıda həkim olmuşdur. 160, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 468, 488, 514

Menelay (İskəndəriyyəli Menelay; 70-140): qədim yunan astronomu və riyaziyyatçısı. 98

Menelik II (1844-1913): 1889-1913-cü illərdə Həbəşistan imperatoru olmuşdur. 414, 429

Merderesku, George [Gheorghe Mărdărescu; 1866-1938]: Rumıniyanın hərbi xadimi; general-mayor. Macarıstan-Rumıniya müharibəsində (1919) Rumıniya ordusunun komandiri, 1922-1926-cı illərdə Rumıniyanın Hərbi naziri olmuşdur. 113, 134

Məcidzadə, Nisbət xanım: Ağdaşda qız məktəbi açmışdır. 405

Məğmumi, C.: “Azərbaycan” qəzetinə Xaçmazdan yazmışdır. 400

Məhəmməd (Molla Məhəmməd): Ağdaşlı. 346

Məhəmməd bin Musa: Orta əsrlərdə yaşamış tərcüməçi. 98

Məhəmməd bin Musa: Orta əsrlərdə yaşamış astronomiya və həndəsə alimi. 107

Məhəmməd Əmin (Molla Məhəmməd

Əmin): Bakıda axund olmuşdur. 343

Məhəmməd İsmayıl oğlu (Hacı Məhəmməd Hacı İsmayıl oğlu). 366

Məhəmməd Məşhədi Həbib oğlu. 386

Məhəmməd Nağı oğlu: Azərbaycan ordusunun əsgəri. 476

Məhəmməd Rza: Xəlil paşanın (Xəlil Qut) silahdaşlarından olmuşdur; 1919-cu ildə İstanbulda edam edilmişdir. 5

Məhəmməd Səid paşa (1863-1928): Misirin dövlət xadimi; 1910-1914-cü illərdə və 1919-cu ildə Baş nazir olmuşdur. 501

Məhəmmədbəyli, Hüseyn Rza (yaxud Hüseynağa Məmmədbəyli, Hüseynağa Məmmədbəyov): jurnalist; “Azərbaycan” qəzetinin əməkdaşı olmuşdur. 234, 245

Məhəmmədbəyzadə: Bakıda müəllim olmuşdur. 407

Məhəmmədəfəndizadə: Göyçayda qazı olmuşdur. 40

Məhəmmədəli Bilgəhi (Molla Məhəmmədəli): Bakıda axund olmuşdur. 343

Məhəmmədəli Sadıq oğlu. 262

Məhəmmədəli şah Qacar (1872-1925): Qacarlar sülaləsindən İran şahı; 1907-1909-cu illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 419

Məhəmməd Əmin bəy (Hacı Molla Əhməd oğlu Əfəndizadə). 158, 159

Məhəmmədrəhim Atakışi oğlu: Hövsan kəndinin sakini. 326

Məhəmmədov: Bakı sakini; Melniçni (indiki Ağadadaş Qurbanov) küçəsində yaşamışdır. 23

Məhəmmədov, Abbasəli: bax. Məhəmmədzadə, Abbasəli.

Məhəmmədov, Müseyib: “Müsavat” partiyasının Salyan komitəsinin üzvü. 512

Məhəmmədov, Zeynal: Tiflisdə, İrəvan Həmtorpaqlıları Cəmiyyətinin katibi olmuşdur. 402

Məhəmmədzadə, Abbasəli: Ağdaş sakini. 346

Məhəmmədzadə, Əbdülvahab: bax. Yurdsevər, Əbdülvahab Məmmədzadə.

Məhəmmədzadə, Feyzulla: Qazax Seminariyasında təhsil almışdır. 21

Məhəmmədzadə, Heydər: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Məhəmmədzadə, Həmid: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Məhəmmədzadə, Həmid: Birinci Oğlanlar gimnaziyasının tələbəsi, Müsəlman Tələbələr İttifaqı Mərkəzi Komitəsinin sədri olmuşdur. 39, 43, 71, 124, 259

Məhəmmədzadə, Mirdaməd: Ramana fəhlələrinin fəallarından olmuşdur. 242, 263

Məhəmmədzadə, Mirzəbala (1898-1959): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi, publisist və dramaturq. 1924-cü ildən mühacirətdə yaşamışdır. 71, 100, 124, 125, 199, 216, 299

Məhəmmədzadə, Seyid: Göyçay qazısı olmuşdur. 223

Məhərrəm Fakı oğlu: Bakı quberniyasında polis olmuşdur. 217

Məhməd II (Fateh; 1432-1481): Osmanlı sultanı. 1444-1446 və 1451-1481-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. İstanbulu fəth etdiyi üçün “Fateh” adıyla tanınmışdır. 455, 469

Məhməd Asım: bax. Us, Məhməd Asım.

Məhməd Cəlil (1867-1912): Türk şairi və yazıçısı. 69

Məhməd Əbdülhəlim əfəndi (1894-1926): Osmanlı şahzadəsi; şahzadə Süleyman Səlim əfəndinin oğlu; sultan Əbdülməcridin nəvəsi. 275, 285

Məhməd Əmin (Soyadı qanunundan sonra “Yurdaqul” soyadını qəbul etmişdir; 1869-1944): Osmanlı Məclisi-Məbusanının və Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvü olmuşdur. 69, 120, 245

Məhməd Rauf (1875-1931): Türk yazıçısı. 69

Məqsud Mustafa oğlu: Balaxanıda fəhlə təşkilatının işində fəal iştirak etmişdir. 260

Məlik-Qaragözyan, Gevork (yaxud Georgi Məlik-Karakozov; 1873-1940): Ermənistanın ictimai-siyasi xadimi. Bir sıra qəzet və

jurnalların redaktoru, Ermənistanın Maarif naziri olmuşdur. 447

Məlik-Movsesyans, Aşot: Ordubaddakı erməni quldur dəstələrinin başçılarından olmuşdur. 401, 402, 506

Məlik-Yeqanov, Cavad bəy (1878-1937): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi xadimi. Azərbaycan Milli Şurasının və Parlamentin üzvü olmuşdur. 1919-cu ilin avqustundan 1920-ci ilin aprel ayına qədər Lənkəranın general-qubernatoru olmuşdur. 1930-cu ildə Sovet rejimi tərəfindən həbs edilmiş, 1937-ci ildə güllələnmişdir. 43, 115, 199, 243, 303

Məlikaslanov, Xudadad bəy (1879-1935): Azərbaycanın dövlət xadimi. Peterburqda mühəndislik təhsili almışdır. Zaqafqaziya Seyminin, Azərbaycan Milli Şurasının üzvü olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti hökumətində Nəqliyyat və Rabitə naziri, Poçt və Teleqraf naziri kimi vəzifələr tutmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonra da bir sıra vəzifələrdə işləmişdir. Repressiyaya məruz qalmış və həbs düşərgəsində vəfat etmişdir. 242, 243, 263, 269, 485

Məlikheydər Cavad oğlu: Novxanı kəndi sakini. 404

Məlikov, Hüseyn (Məşhədi Hüseyn). 263
Məlikzadə, Məlikməhəmməd: müsəlman tələbə təşkilatlarının işində fəal iştirak etmişdir. 100, 241, 259

Məlikzadə, Süleyman: Müsəlman Tələbələr İttifaqının üzvü. 71, 124, 178, 259

Məmmədquluzadə, Cəlil (1869-1932): Azərbaycan yazıçısı və dramaturqu. 381, 490
Məmmədquluzadə, Həmidə xanım (1873-1955): maarifçi və xeyriyyəçi; Cəlil Məmmədquluzadənin həyat yoldaşı. 480, 490

Məmun (? - 833): Abbasi xəlifəsi; 813-833-cü illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 94, 95, 96, 98, 107, 149, 455, 469

Məngü (yaxud Mönkə): Monqol hökmdarı; Çingiz xanın nəvəsi. 1251-1259-cü illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 469

Məntəşə, Xəlil (1874-1948): Türkiyənin siyasi xadimi. “İttihad və Tərəqqi” partiya-sının əsas fiqurlarından olmuşdur. Osmanlı Məclisi-Məbusanının sədri (1912-1915), Xarici İşlər naziri (1915-1917), Ədliyyə naziri (1917-1918) vəzifələrini tutmuşdur. 85

Mərdəkanlı Feyzulla Qasımzadə: bax. Qasımzadə, Feyzulla.

Məsudi, Əli ibn Hüseyin (896-956): Ərəb tarixçi, coğrafiyaşünas və səyyahı. 151

Məşhədi Baba oğlu: Mərdəkan kəndinin sakini. 308

Məşhədi Əliəsgər oğlu: Türkan kəndinin sakini. 308

Məşhədi Məcid Molla qızı: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 132

Mətinüssəltənə: bax. Səqafi, Əbdülhəmid.

Mətləb Osman oğlu: Qusar sakini. 481

Mixaylov: tibb professoru. 22, 76, 105, 160, 205, 244, 284, 329, 348, 386, 428, 468

Mikaberidze. 103

Mikaladze. 144

Miller, Yevgeni-Lüdvig Karloviç (1867-1939): Rusiyanın hərbi xadimi. 1919-1920-ci illərdə Şimal vilayətinin general-qubernatoru və Şimal ordusunun Baş komandanı olmuşdur. 294

Miln, Corc [George Milne; 1866-1948]: Britaniyanın hərbi xadimi; feldmarşal. Birinci Dünya müharibəsindən dərhal sonra Balkanlarda və Qara dəniz regionunda Britaniya ordularının baş komandanı olmuşdur. 170

Milner, Alfred [Alfred Milner; 1854-1925]: Britaniyanın dövlət xadimi. Britaniyanın xarici və daxili siyasətinin formalaşmasında böyük rola malik olmuşdur. 316

Milyukov, Pavel Nikolayeviç (1859-1943): Rusiya siyasi xadimi, eyni zamanda tarixçi və publisist. Konstitusion-Demokratik Partiyasının (Kadetlər partiyası) liderlərindən biri idi. Müvəqqəti Hökumətdə (Rusiya) Xarici İşlər naziri olmuşdur. 441

Mirbağirov: Ağdamdan hökumətə tele-

qram göndərmişdir. 308

Mircəlal: Bakı sakini. 18

Mirəbdülvahab Mirbaba oğlu (Hacı Mirbaba oğlu): Şüvəlan sakini. 385

Mirfəttah: Xızının Qarabulaq kəndinin sakini. 288

Mirhəsən xan: Talış xanı olmuşdur. 457

Mirhəsənov: Çənbərəkənd məscidi vəqfinin sədri. 483

Mirhüseyn Seyid Süleyman oğlu: Maştağa sakini. 385

Miribrahimzadə, Mirmahmudxan: Balaxa-nıda, Moskva-Qafqaz Neft Şirkətində işləmişdir. 74

Miriyev, Mirsəttar: Salyan Realnı məktəbində oxumuşdur. 159

Mirovski, Qepner: tacir. 214

Mirsadiq: Xızının Qarabulaq kəndinin sakini. 288

Mirsəyyabzadə, Şahin: Azərbaycan Parlament İdarəsində məktub xidmətçisi olmuşdur. 288

Miryusif Mirməhəmməd oğlu: Maştağa sakini. 385

Mirzə: Gədəbəy zavodunda fəhlə. 380

Mirzə Cabbar bəy: axund; Cavanşir mahalının qazısı olmuşdur. 261

Mirzə Cəlil: bax. Məmmədquluzadə, Cəlil.

Mirzə Kiçik xan (1880-1921): İranlı inqilabçı və hərbi xadim; Cəngəlilər hərəkatının lideri olmuşdur. 35, 92, 194

Mirzə Mehdi Axund: Bakıda yaradılan könüllü “Yardım alay!”na mənsub olmuşdur. 305

Mirzə Mirhüseyn oğlu: Maştağa sakini. 385

Mirzəağa Mirzəbaba oğlu: Qala kəndi sakini. 404

Mirzəbaba Sultan oğlu (Kərbəlayi Mirzəbaba): Bakı sakini. 189

Mirzəcamalov, Hüseyin bəy Məhəmmədrəfi bəy oğlu (1890-1974): Azərbaycan Cümhuriyyəti Ziraət nazirinin katibi, Parlamentdə

Qanun Layihələri şöbəsinin müdiri olmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonra maarif sahəsində çalışmış, 1921-1922-ci illərdə Türkiyəyə mühacirətə getmişdir. Türkiyədə “Yanar” soyadını qəbul etmişdir. 351

Mirzoyev, İvan Minayeviç (yaxud Ovanes Minasoviç Mirzoyan; ? - 1880): Erməni əsilli iş adamı. Bakıda neft sənayesinə sərmayə qoymuşdur. 260

Misrixanov, Ağabəy: Bakıda 6-cı sahənin pristavı olmuşdur. 257

Mişel: polkovnik; Bakıdakı İtaliya hərbi heyətinin başçısı olmuşdur. 292, 293

Mitrofanov: Bakı sakini. 163

Mollazadə, Zəbihulla: “Müsavat” partiya-sının Salyan komitəsinin, Salyan Müəllimlər İttifaqı idarə heyətinin üzvü. 486, 513

Molyer [Molière; 1622-1673]: fransız dramaturqu; Qərbi Avropa ədəbiyyatında klassik komediya janrının banisi sayılır. Əsl adı Jan-Batist Poklen [Jean-Baptiste Poquelin] idi. 129

Monteqyo, Edvin Semuel [Edwin Samuel Montagu, 1879-1924]: Britaniyalı siyasətçi. 1917-1922-ci illərdə Hindistan İşləri naziri olmuşdur. 502

Morley: ingilis generalı. 252

Movses: Xankəndində yüzbaşı olmuşdur. 384

Möhsünzadə, Ağahəsən: İranlılar Maarif Cəmiyyətinin üzvü; Bakıda qənnadı mağazası olmuşdur. 425, 514

Möhsünzadə, Həsən: bax. Möhsünzadə, Ağahəsən.

Mötəsim (yaxud Mötəsimbillah): Abbasi xəlifəsi; 833-842-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 456

Muxan: Qarabağda uryadnik olmuş erməni. 423, 424

Muxtarov, Murtuza (1855-1920): Azərbaycanlı sahibkar və xeyriyyəçi. 484

Muxtarova, Liza (Yelizaveta Tuqanova): Osetin zadəganlarından Aslanbek Tuqanovun qızı, Murtuza Muxtarovun həyat yoldaşı.

438

Muxtarüssəltənə: Fars qoşunları komandanı. 35

Muradzadə, Məhəmməd. 68

Murt. 148

Murtuza Əbdülxalıq oğlu: Nügədi kəndinin sakini. 481

Murtuzaqulu xan: İsfahan Bəxtiyarilərinin liderlərindən olmuşdur. 35

Musa bin Xalid: Orta əsrlərdə yaşamış tərcüməçi. 95

Musa bin Şakir: Abbasi xəlifəsi Məmun dövründə (IX əsr) yaşamış münəccim. 96, 107

Musabəyov, Süleyman bəy Mehdi bəy oğlu (1866-1949): Bakı qubernatoru dəftərxanasının müdiri; Mərkəzi Hərbi Çağırış İdarəsinin müdiri olmuşdur. 444

Musalayev: Dağlılar Respublikasının Hərbi naziri olmuşdur. 173

Mustafa Dərgahqulu oğlu: Balaxanıda fəhlə təşkilatının işində fəal iştirak etmişdir. 260

Mustafa Kamal paşa. 418

Mustafa Səbri əfəndi (1869-1954): Osmanlı dövlətinin ictimai-siyasi xadimi; “Hürriyyət və Etibar” partiyasının qurucularından. Məclisi-Məbusan üzvü idi. 1919-1920-ci illərdə Osmanlı şeyxülislamı olmuşdur. 501

Mustafayev, Vəli: “Azərbaycan” qəzetinə Qazaxdan yazmışdır. 204

Mustafazadə, Azaq: Cümhuriyyət dövründə Şəki Bələdiyyə İdarəsinin sədri olmuşdur. 40, 156

Mustafazadə, Əliməhəmməd: maarif xadimi; Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 407

Mustafazadə, Mirvat. 514

Müəllim Naci (1849-1893): Türk şair və yazıçısı; “Lügəti-Naci” adlı osmanlıca lüğətinin müəllifi. 69

Müfidə Fərid: bax. Tək, Müfidə Fərid.

Müftüoğlu, Əhməd Hikmət (1870-1927): Türk yazıçısı. 69

Müftüzadə, Səlahəddin: Bakıda müəllim olmuşdur. 407

Mühiddin: XX əsrin əvvəllərində Üsküdar Sultani məktəbində ədəbiyyat və fəlsəfə müəllimi olmuşdur. 69

Müqəddəsi, Şəmsəddin (yaxud Məqdisi): X əsrdə yaşamış ərəb coğrafiyaşünası və səyyahı. 453

Münəkkih: Abbasilər dövründə hind dilindən ərəb dilinə tərcümələrin müəllifi olan alim. 95, 148

Mürsəl paşa (Mürsəl Bakü; 1881-1945): Türkiyənin hərbi və siyasi xadimi. Qafqaz İslam Ordusu ilə birlikdə Bakının azad edilməsi hərəkatında iştirak etmişdir. Türk Qurtuluş Savaşında iştirak etmiş, İzmirdə daxil olan ilk türk generalı olmuşdur. Mühəribədən sonra Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvü seçilmişdir. Soyadı qanunu çıxdıqdan sonra “Bakü” soyadını qəbul etmişdir. 363

Mürsəlzadə, Piri: “Müsavat” üzvü. 17, 72, 258, 304, 329

Müseyyib xan Təkəli: sərkərdə və şair (XVI əsr). 457

Müzəffərov, Hüseyin: Azərbaycanda fəhlə hərəkatının fəal iştirakçılarından olmuşdur. 115, 304

Müzənnib, Əliabbas (Mütəllibzadə; 1883-1938): Azərbaycan yazıçısı və jurnalisti. Eyni zamanda ədəbiyyatşünas və tərcüməçi kimi də fəaliyyət göstərmişdir. 98, 152

Nadir şah Əfşar (1688-1747): Əfşarlar sülaləsinin banisi və Əfşarlar dövlətinin I şahı; 1736-1747-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 455

Naxçıvanski, Cəfərqulu xan Kəlbəli xan oğlu (1859-1929): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. 82, 83, 107

Naxçıvanski, Davud xan Cəfərqulu xan oğlu. 82

Naxçıvanski, Xanlar xan: Azərbaycan Cümhuriyyətinin İrəvanda hərbi ataşesi olmuşdur. 82

Naxçıvanski, Kəlbəli xan Cəfərqulu xan

oğlu (1891-1931): Rusiyanın və Azərbaycanın hərbi xadimi. Araz Türk Cümhuriyyəti ordusunun komandanı olmuşdur. 82, 83, 84, 107

Naibov: Ağdamdan hökumətə teleqram göndərmişdir. 308

Nakaidze. 103

Naqiyə xanım: bax. Elgün, Naqiyə.

Namiq Kamal (1840-1888): Türk şair, dramaturq və ictimai xadimi. “Hürriyyət şairi” kimi tanınmışdır. Türk ədəbiyyatı və siyasi mühiti üzərində böyük təsirə malik olmuşdur. 162

Naneyşvili: Gürcüstanın hərbi xadimi; general. 406

Nanə Məhəmməd qızı: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Nanə Məhəmməd qızı (Məshədi Məhəmməd qızı): Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Nemanzadə, Ömər Faiq (1872-1937): Azərbaycanın publisist və pedaqoqu; ictimai-siyasi xadimi. Milliyyətçə Axıska türküdür. 47, 57, 84, 240, 381, 383, 388, 495

Nəcməddin (Şeyx Nəcməddin): imam; Dağıstanın ictimai-siyasi xadimi. 228, 381

Nəsrulla xan (1874-1920): Əfqanıstan əmiri. 21-28 fevral 1919-cu ildə bir həftə hakimiyyətdə olmuşdur. 34

Nəsrulla Şahbaba oğlu (Molla Şahbaba oğlu): Qusar sakini. 481

Nikolay II (1868-1918): Rusiya imperatoru; 1894-1917-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 10, 38, 82, 116, 118, 121, 202, 203, 288, 310, 375, 382, 508

Nikomaxus (Gerasalı; 60-120): qədim yunan filosofu, riyaziyyatçısı və musiqi nəzəriyyəçisi. 148

Nikomaks Cərəsi (yaxud Nikomaks Cərəşi): bax. Nikomaxus (Gerasalı).

Nisbət xanım Qəni əfəndi qızı: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Nodiya, Vasili Georgiyeviç (1891-1924): Gürcüstan Təsisçilər Məclisinin üzvü olmuş-

dur. 141, 142, 145

Norris [David Norris; 1875-1937]: ingilis admiralı; Xəzər dənizindəki ingilis donanmasının komandanı olmuşdur. 44

Noske, Qustav [Gustav Noske; 1868-1946]: Almaniyanın siyasi xadimi; sosial-demokrat. 1919-1920-ci illərdə Müdafiə naziri olmuşdur. 417, 459

Novikov: Qaqra şəhərinin komendantı olmuşdur. 224

Nuhbala, Məlikheydər oğlu: Novxanı kəndi sakini. 404

Nuri, Fəzlullah (yaxud Şeyx Fəzlullah; 1843-1909): İrəvanın ruhani xadimi. İslam dininə zidd olduğu iddiası ilə İrəvanda Məşrutiyət rejiminə qarşı çıxmışdır. 383, 388

Nuri paşa (Killigil; 1889-1949): Osmanlı ordusunun general-leytenantı. Qafqaz İslam Ordusunun komandanı olmuşdur. 361, 363

Nurməhəmməd əfəndi: Şəki ruhanilərindən. 156

Nuşirəvan (yaxud Ənuşirvan; ? - 579): Sasani hökmdarı; 531-579-cu illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. Şərq ədəbiyyatında “Adil Nuşirəvan” kimi tanınmışdır. 299

Nüsrət Həzrətqulu oğlu: Mərdəkanlı. 367

Odişelidze, İlya Zuraboviç (1865-1925): Gürcüstanın hərbi xadimi; general-leytenant. Gürcüstan ordularının Baş komandanı olmuşdur. 394, 395

Oğuz xan: Oğuz türklərinin əcdadı olaraq qəbul edilən, yarı-əfsanəvi türk hökmdarı. 455

Oklidos: bax. Evklid.

Olçaytu xan: 1304-1316-cı illərdə Elxanlı hökmdarı olmuşdur. 456

Oribasius: IV əsrdə yaşamış yunan həkimi. 98

Orlando, Vittorio Emanuele [Vittorio Emanuele Orlando; 1860-1952]: İtaliyanın siyasi xadimi; 1917-1919-cu illərdə Baş nazir olmuşdur. 3, 31, 84, 85, 187, 335, 436, 474

Orlov, K. A. 386

Osipov, Babacan: Bakı sakini. 326

Osman I (Osman Qazi; 1258-1324): 1299-cu ildə Osmanlı dövlətini qurmuşdur. 120

Osman Dəməşqi: bax. Əbu Osman Dəməşqi.

Ozanyan, Andranik (1865-1927): Erməni hərbi. Daşnaksutyun partiyasının üzvü idi. Başçılıq etdiyi silahlı dəstələr Qarabağda, Zəngəzurdə və Türkiyənin şərqində dinc əhaliyə qarşı törədilən qırğınlarda xüsusilə fəal iştirak etmişdir. 343, 506

Ömər Seyfəddin (1884-1920): Türk yazıçısı. 69

P. M.-də: “Azərbaycan” qəzetində imza. 484

Paşababayev, İbrahim: Poçt və Teleqraf Nazirliyində işləmişdir. 352

Paşabəyov, Fərəc bəy: Qutqaşen Poçt və Teleqraf idarəsinin müdiri olmuşdur. 352

Paşazadə, Camal: Parlament İdarəsində dəftərdar (qeydiyyat məmuru) olmuşdur. 27, 288

Paşazadə, Həmid (Məshədi Həmid): Bakıda yaşayan İranlılardan, “Müsavat” üzvü. 115, 125, 511, 512

Pekarski: Bakıda işləmiş polyak əsilli mühəndis. 481

Pepinov, Əhməd bəy (yaxud Əhməd Cövdət Pepinov; 1893-1937): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi; Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuş, Əmək və Əkinçilik naziri vəzifəsini tutmuşdur. Sovet rejimi tərəfindən güllələnmişdir (ayrıca bax: Axıskalı). 210, 248, 303, 351, 496

Pepinov, Zəki: Axıska Müsəlman Tələbələr Komitəsinin sədri olmuşdur. 100, 124, 125, 241, 259

Pernik: Bakıda həkim olmuşdur. 75, 105, 133, 160, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 468, 488, 514

Perşinq, Con [John Pershing; 1860-1948]: Amerikanın hərbi xadimi; general. 3

Perşko: Sosial Təminat Nazirliyinin müfət-

tişi olmuşdur. 7

Petlyura, Simon Vasilyeviç (1879-1926): Ukraynanın siyasi və hərbi xadimi. Ukrayna Xalq Respublikası Direktoriyasının rəhbərlərindən olmuşdur. 350

Petrosyan, Vahan. 59

Pənah (Molla Pənah): Xızının mollası olmuşdur. 288

Pifaqor (e. ə. 570 – e. ə. 490): qədim yunan filosofu, riyaziyyatçısı və musiqi nəzəriyyatçısı. 148

Piletski, İvan Andreyeviç: Poçt və Teleqraf Nazirliyi dəftərxanasında işləmişdir. 352

Pines: Bakıda qadın həkimi olmuşdur. 75, 105, 133, 160, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 468, 488, 514

Pişnamazzadə, Axund Məhəmməd (1853-1937): din xadimi. Təhsilini Gəncə və Təbrizdə almış, Rusiya əleyhində təbliğatda günahlandırılaraq çar rejimi tərəfindən Türkünə sürgün edilmişdir. 1909-cu ildə Qafqaz müsəlmanlarının şeyxülislamı olmuş (bu vəzifəyə rəsmi olaraq 1915-ci ildə təsdiq edilmişdir) və 10 dekabr 1918-ci ildə səhətinə görə öz xahişi ilə azad edilənə qədər vəzifədə qalmışdır. Maarifçilik və xeyriyyəçilik sahəsində də xidmətləri olan Pişnamazzadə 1937-ci ildə Gəncədə vəfat etmişdir. 363

Pişnamazzadə, Ş. K. 507

Pişon, Stefan [Stéphen Pichon; 1857-1933]: Fransanın siyasi xadimi. 1906-1911-ci illərdə Xarici İşlər naziri olmuşdur. Birinci Dünya müharibəsinin sonlarında və Paris Sülh Konfransı dövründə aktiv fəaliyyəti ilə diqqəti cəlb etmişdir. 86, 224, 335, 503

Platon: e. ə. V-IV əsrlərdə yaşamış qədim yunan filosofu. 97, 108

Prins Sədrəddin: bax. Qacar, Sədrəddin Mirzə.

Prins Spoleto-de-Savoya: Qafqazdakı İtaliya hərbi heyətinin rəhbəri olmuşdur. 403

Podşibyakin, Mixail Floroviç (1883-1963):

Litvada anadan olmuş, Peterburq Universitetinin Tarix-Filoloji və Hüquq fakültələrini bitirmişdir. Bakı məktəblərində işləmiş, mətbuatda çıxış etmişdir. Kadetlər partiyasının üzvü olmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonra Azərbaycanı tərk etmişdir. 39

Poqos Nubar paşa (1851-1930): Osmanlı dövlətində yaşayan ermənilərin siyasi təşkilatı olan Erməni Millət Məclisinin və Ümumi Erməni Xeyriyyə İttifaqının sədri olmuşdur. 447, 466, 467

Pol, Liyen: ingilis tarixçisi. 151

Poladzadə, Əbdülhəsən: Müsəlman Tələbələri İttifaqının üzvü olmuşdur. 241

Poladzadə, Əsgər (Axund Hacı Əsgər Hacı Məhəmməd oğlu Poladzadə; 1870-1953): müəllim və ruhani; Gəncə məktəblərində tarix, şəriət, ərəb və fars dili dərsləri vermiş, Zaqafqaziya Şiə Ruhani İdarəsinin üzvü olmuşdur. 47

Popov: Rusiyanın hərbi xadimi; general. 444

Ptolomey: II əsrdə yaşamış astronomiya, riyaziyyat və mexanika alimi. 98

Puankare, Raymon [Raymond Poincaré; 1860-1934]: Fransanın dövlət xadimi. 1912-1913-cü illərdə Baş nazir və Xarici İşlər naziri, 1913-1920-ci illərdə Prezident, 1922-1924-cü illərdə yenidən Baş nazir və Xarici İşlər naziri olmuşdur. 414

Rabinoviç: Bakıda fəaliyyət göstərmiş uşaq doktoru. 75, 105, 133, 160, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 468, 488, 514

Rakovski, xristian Georgiyeviç (1873-1941): Ukrayna Xalq Komissarları Sovetinin sədri (1919, 1920-1923), SSRİ-nin Britaniyada (1923-1925) və Fransada (1925-1927) səlahiyyətli nümayəndəsi olmuşdur. 419

Ramanalı: “Azərbaycan” qəzetində imza. 243

Ramazan: öz dəstəsi ilə Lənkəran və ətrafında fəaliyyət göstərmişdir. 425

Ramişvili, Noy Vissarionoviç (1881-1930): Gürcüstanın dövlət xadimi. Menşevik. Ruhani seminarı bitirmiş, yarımçıq hüquq təhsili almışdır. Zaqafqaziya Demokratik Federativ Respublikasının Daxili İşlər naziri, Gürcüstan Demokratik Respublikasının Baş Naziri, eyni zamanda Daxili İşlər naziri, daha sonra Xarici İşlər naziri olmuşdur. 103, 144, 394, 395

Rantsau: bax. Brokdorf-Rantsau.

Rasizadə, Hüseyn Cavid (1882-1941): Azərbaycanın görkəmli dramaturqu, yazıçısı və şairi. 187

Rasputin, Qriqori Yefimoviç (1869-1916): Rusiya imperatoru II Nikolayın ailə dostu kimi şöhrət qazanmış Sibir kəndlisi. 383, 388

Rauf bəy: 1919-cu ildə İstanbulda edam edilmişdir. 5

Redinq: bax. Redinq markizi, I.

Redinq markizi, I: bax. Ayzeks, Rufus.

Renner, Karl [Karl Renner; 1870-1950]: Avstriyanın siyasi xadimi. 1918-1920-ci illərdə Avstriya hökumətinin sədri olmuşdur. 193

Reyhan İslam qızı: Bakı sakini; uşaq. 185

Reynelend. 173

Rəcaizadə Əkrəm (Rəcaizadə Mahmud Əkrəm; 1847-1914): Türk şair və yazıçısı. 69

Rəcəbəli: İranda quldurluqla məşğul olmuşdur. 92, 107

Rəcəbli: “Azərbaycan” qəzetində imza. 12

Rəcəbov, Cəfər M. Saleh oğlu. 386

Rəcəbov, Məcid: Salyanda Mal Mübadiləsi Komissiyasının sədri olmuşdur. 261

Rəfibəyli, Cavad bəy Hadı bəy oğlu (1890-1956): Azərbaycanın maarif xadimi. Ölkənin müxtəlif orta və ali məktəblərində dərslər demişdir. 62

Rəfibəyli, Xudadad bəy (1877-1920): Azərbaycanın dövlət xadimi. Xarkov Universitetinin Tibb fakültəsini bitirmiş, həkim işləmişdir. Azərbaycan Cümhuriyyəti Hökumətində Xalq Səhiyyə naziri vəzifəsini

tutmuşdur. Gəncə qubernatoru olduğu dövrdə erməni quldurlarının dinc əhaliyə qarşı törətdikləri soyqırımın qarşısının alınmasında böyük rol oynamışdır. Cümhuriyyətin süqutundan sonra bolşeviklər tərəfindən güllələnmişdir. 47

Rəfibəyov, Cavad bəy: bax. Rəfibəyli, Cavad bəy.

Rəfibəyov, Əyyub bəy (yaxud Əyyub Sayqın; 1890-1979): Gəncənin pristavı, Şəkinin qəza rəisi olmuşdur. Aprel işğalından sonra Türkiyəyə köçmüşdür. Türkiyədə “Sayqın” soyadını daşımışdır. 156

Rəfiq Xalid: bax. Karay, Rəfiq Xalid.

Rəfiyev, Məshədi Əli (1886-1948): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi xadimi və xeyriyyəçi. “Müsavat” partiyasının Gəncə şöbəsinin sədri, Gəncə Müsəlman Xeyriyyə Cəmiyyətinin aktiv üzvlərindən olmuşdur. 1920-ci ildə Türkiyəyə mühacirət etmişdir. 40, 363

Rəfiyev, Musa bəy (1888-1938): Azərbaycanın dövlət xadimi. Xarkov Universitetinin Tibb fakültəsini bitirmiş, həkim işləmişdir. Azərbaycan Milli Şurasının üzvü olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti Hökumətində portfelsiz nazir, Səhiyyə və Sosial Təminat naziri kimi vəzifələr tutmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonra mühacirətə getmişdir. 23, 50, 75, 105, 132, 159, 185, 204, 225, 244, 263, 283, 311, 329, 349, 367, 387

Rəfizadə, Yunis: “Müsavat” üzvü. 115

Rəhim əfəndi: Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 184, 222

Rəhimli, Rəsul: Azərbaycan Cümhuriyyəti Poçt və Teleqraf Nazirliyində kargüzər işləmişdir. 333, 352, 372, 392, 412

Rəsulzadə, Abutalıb: Ramana kəndinin yüzbaşısı; Kəndçilər İttifaqı Ramana şöbəsinin üzvü. 49, 242

Rəsulzadə, Ağa (Molla Ağa): Bakıda axund olmuşdur. 343

Rəsulzadə, Məhəmməd Əmin (1884-

1955): Azərbaycanın görkəmli dövlət xadimi, Cümhuriyyətin qurucularından biri. Azərbaycan Milli Şurasının və “Müsavat” partiyasının sədri; eyni zamanda jurnalist və publisist. 14, 119, 120, 242, 243, 249, 303, 305, 453, 457, 498

Rəşid Akif paşa (1863-1920): Türkiyənin siyasi xadimi. Daxili işlər naziri, Dövlət Şurası rəisi olmuşdur. 176

Rəşid paşa. 30

Rəşid Nəsrulla oğlu. 427

Rəşidəddin, Fəzlullah (? - 1318): Elxanlıların dövlət xadimi, alimi və tarixçisi. 456

Rodrigues, Maria. 66

Romanko-Romanovski, Boris Stefanoviç (1870-1941): Rusiyanın hərbi xadimi; general-mayor. 1909-1916-cı illərdə Batum vilayətinin hərbi qubernatoru olmuşdur. Mühacirətə getmişdir. 141, 346, 374, 375

Ronsil: Nasosni stansiyasında mühəndis olmuşdur. 240

Rotşild. 125

Rotşild, Layonel [Lionel Rothschild; 1868-1937]: Britaniyalı bankir və siyasətçi. Britaniya yəhudi icmasının nümayəndəsi. 345

Ruben: 1919-cu ildə təxribat məqsədi ilə Ermənistandan Qarabağa göndərilmişdir. 180

Rufus (Efesli Rufus): I əsrdə yaşamış yunan həkimi. 98

Rusov: doktor. 117

Rüstəm Abbas oğlu (Məşhədi Rüstəm): Balaxanıda, Moskva-Qafqaz Neft Şirkətində işləmişdir. 74, 79

Rüstəm Rza oğlu. 488

Rüstəmbəyov, Baxış bəy Əsəd bəy oğlu (1870-1942): Petroqrad Texnologiya İnstitutunu bitirmişdir. Abşeronda neft mədənlərində müdir və mühəndis kimi işləmiş, Azərbaycan Balıq Vətəgələri İdarəsinin müdiri olmuşdur. Cavad qəzasından Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. Sovet dövründə xalq təsərrüfatının müxtəlif sahələrində çalışmışdır. 159

Rüstəmov, Məhəmməd: “Azərbaycan” qəzetinə Zaqataladan yazmışdır. 365

Ryumin: Azərbaycan Cümhuriyyətinin Ümuri-Xeyriyyə və Nəfiə Nəzarətində [Sosial Təminat Nazirliyində] işləmişdir. 115

Rza paşa: Türkiyənin hərbi və siyasi xadimi; general. 176

Rzaqulu. 303

Rzaqulu xan Hidayət (Lələbaşı; 1800-1871): İran şairi və tarixçisi. 453

Rzaqulu xan Lələbaşı: bax. Rzaqulu xan Hidayət.

Rzayev Mirəlinağı. 185

S. Nuri: “Azərbaycan” qəzetində imza. 117

Sabikov: Gədəbəy zavodu fəhlə komitəsinin sədri. 379

Sabit bin Qürrə (? - 901): IX əsrdə yaşamış riyaziyyat və astronomiya alimi, həkim və tərcüməçi. 96, 97

Sadiq: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 184

Sadiq Əmanulla oğlu: Bakının Nardaran kəndinin sakini. 326

Sadiq Qafar oğlu (Hacı Qafar oğlu): Bakı sakini. 183

Sadiqov: Ağdamdan hökumətə teleqram göndərmişdir. 308

Sadiqzadə, Ümmügülüm Əbdüləziz qızı (1899-1944): Azərbaycanlı şairə. 221

Sadiq bəy Əfşar (1533-1610): Azərbaycan rəssamı və şairi; “Məcməül-xəvas” adlı təzkirənin müəllifi. 457, 469

Saks: bolşevik, gəmi kapitanı. 175

Salar Əşrəf: İranda Rəşt şəhərinin polis müavini olmuşdur. 35

Saleh bin Bəhlə: Hind alimi. 148

Sam Mirzə (1518-1567): Səfəvi şahzadəsi; Şah İsmayıl Xətəinin oğlu; “Töhfeyi-Sami” adlı şairlər təzkirəsinin müəllifi. 469

Sami Paşazadə Səzai (1859-1936): Türk yazıçısı. 69

San-Fransua de-Sal [Saint François de Sales; 1567-1622]: əxlaq və mənəviyyat

haqqında kitabları ilə tanınmış katolik ruhanisi. 129

Sander: Bakıda həkim olmuşdur. 75, 105, 133, 160, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 468, 488, 514

Sanders: Britaniya ordusunun zabiti; polkovnik. 474

Sarablı, Hüseyinqulu (yaxud Hüseyinqulu Rzayev; 1879-1945): Azərbaycan aktyoru. Azərbaycan Cümhuriyyətinin mədəni həyatında fəal iştirak edən Sarablının, Azərbaycan teatrının, eləcə də musiqisinin inkişafında misilsiz xidmətləri olmuşdur. 15, 16, 471

Sarabski: bax. Sarablı, Hüseyinqulu.

Savileviç: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 420

Savinkov, Boris Viktoroviç (1879-1925): Rusiyanın siyasi xadimi. Sosialist-inqilabçılar partiyasının liderlərindən biri olmuşdur. Bolşeviklərə qarşı mübarizədə kömək almaq məqsədi ilə Antanta hökumətləri ilə danışıqlar aparmışdır. 232

Savitski, İppolit Viktoroviç (1863-1941): Rusiyanın hərbi xadimi; general-leytenant. Rusiyada Vətəndaş müharibəsi illərində Cənubi Rusiya Silahlı Qüvvələri tərkibində Türküstan ordusunun komandiri olmuşdur. 220

Says: Oksford Universitetinin professoru. 455

Sazonov, Sergey Dmitriyeviç (1860-1927): Rusiyanın diplomatı. Bir sıra ölkələrdə səfir kimi işləmiş, 1910-1916-cı illərdə Xarici İşlər naziri olmuşdur. Rusiyanın cənubunda Xüsusi Şura Hökumətinin tərkibində yer almışdır. Mühacirətdə ölmüşdür. 441, 508

Serebryakov: Rusiyada Vətəndaş müharibəsi dövründə kabardin dəstələrinin komandiri olmuşdur. 296

Sereteli, İrakli Georgiyeviç (1881-1959): Rusiya və Gürcüstanın siyasi xadimi. Rusiya imperiyası II Dövlət Dumasının üzvü ol-

muşdur. Gürcüstanın müstəqillik atkını imzalayanlardan biri idi. Gürcüstan Demokratik Respublikasının və Gürcüstan Sosial-Demokrat Partiyasının liderləri arasında yer almışdır. Gürcüstan tərəfindən Paris Sülh Konfransında iştirak edən nümayəndə heyətində olmuşdur. 1921-ci ildən mühacirətdə yaşamışdır. 282

Sergeyev V. A. 367

Sergeyev, Yevgeni: Azərbaycan dövləti əleyhinə cinayət işlədiyi üçün ölkədən qovulmuşdur. 123

Seyid Hüseyin Sadiq (1887-1938): Azərbaycan yazıçısı, müəllimi, jurnalisti və naşiri. Sovet rejimi tərəfindən güllələnmişdir. 287

Seyidməhəmmədazadə: Göyçayda qazi olmuşdur. 40

Seyidov, A.: Bakıda həkim olmuşdur. 75, 105, 133, 160, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 468, 488, 514

Seyidov, Əli bəy: həkim; Azərbaycan Parlamenti Qorucu bölüyünün həkimi olmuşdur. 287

Seyidov, Seyidəli: doktor; Bakı və Ətrafının Müsəlman Ziyalıları İttifaqının sədri olmuşdur. 258

Seyidova, S.: Bakıda qadın həkimi olmuşdur. 75, 105, 133, 160, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 468, 488, 514

Seyidzadə, Bədrəddin (yaxud Mir Bədrəddin Seyidzadə; 1882-1945): Azərbaycan şairi. 441

Sədi Şirazi: XIII əsrdə yaşamış fars şairi. 78

Səfdər bəy: Bakıda fəhlə təşkilatlarının işində fəal iştirak etmişdir. 115

Səftər bəy: Şamaxılı. 366

Səfərəlibəyazadə, Baba bəy: Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 218

Səfərəlibəyazadə, Mehdi bəy: Bakıda müəllim olmuşdur. 407

Səfərəliyev, Hüseyin (Məşhədi Hüseyin):

Ramanada Şəmsi Əsədullayevin mədəninə müdir olmuşdur. 263

Səfikürdlü, Ağalar bəy: bax. Səfikürdski, Ağalar bəy

Səfikürdlü, Aslan bəy: bax. Səfikürdski, Aslan bəy.

Səfikürdski, Ağalar bəy (1890-1966): Gəncə həbsxanasının həkimi; “İttihad” partiyasının Gəncə şöbəsinin qurucularından olmuşdur. 363

Səfikürdski, Aslan bəy (yaxud Səfikürdlü, 1881-1937): Azərbaycanın dövlət xadimi. Zaqafqaziya Seyminin, Azərbaycan Milli Şurasının və Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuş, 3-cü hökumət kabinetində Poçt-Teleqraf və Əmək naziri, 4-cü kabinetdə Ədliyyə və Əmək naziri vəzifələrini tutmuşdur. 17, 182, 241, 269, 304, 392, 506

Səhab Solsəttar qızı: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Səid Zahidulla paşa: Misir vəziri. 6

Səidülüzərə: bax. Marağayi.

Səkinə Abdulla qızı: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 132

Səqafi, Əbdülhəmid (Mətinüssəltənə): İranlı qəzet nəşiri; “Əsri-cədid” qəzetinin redaktoru. 455, 469

Səlim I (Yavuz; 1470-1520): Osmanlı sultanı; 1512-1520-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 455, 469

Səmədəfəndizadə, Yusif (Molla Yusif): Kürdəmir sakini. 101

Səmədov, Əbdüssalam: “Müsavat” partiyasının Salyan komitəsinin üzvü. 512, 513

Səncəhl: Hind alimi. 148

Səndbaz: hind təbibisi. 148

Sərcis ər-Rəsi: Orta əsrlərdə yaşamış tərcüməçi. 95

Sərdar Əsəd II (Əliqulu xan Bəxtiyari; 1856-1917): Bəxtiyarilərin liderlərindən olmuşdur. 35

Sərdar Zəfər: İsfahan Bəxtiyarilərinin liderlərindən olmuşdur. 35

Səyyadi, Əbülhüda (1850-1909): Rufai

təriqəti şeyxi. Özü və yaxın qohumları Osmanlı imperiyasında yüksək vəzifələr və dövlət nişanları ilə mükafatlandırılmışdır. Cadugərlik, falçılıq və s. ilə məşğul olduğu da iddia edilirdi. 383, 388

Səyyah: Nəsrəddin. 346

Sidov, Qriqori: Azərbaycan dövləti əleyhinə cinayət işlədiyi üçün ölkədən qovulmuşdur. 123

Silikov, Movses Mixayloviç (yaxud Silikyan; 1862-1937): Rus ordusunun general-mayoru, Qafqaz cəbhəsində xidmət etmişdir. Daha sonra Ermənistan ordusunda xidmət etmiş, 1937-ci ildə güllələnmişdir. 196

Simonyan: erməni mühəndisi. 128

Sinha, Satyendra Prasanna [Satyendra Prasanna Sinha; 1863-1928]: Hindistanlı hüquqşünas və dövlət xadimi. Böyük Britaniyanın Hindistan İşləri naziri Monteqyonun müavini (1919-1920) olmuşdur. 502

Siparidze: Ərkivan sakini. 99

Sipol, Alfred Davidoviç: Bakıda riyaziyyat müəllimi, gimnaziya direktoru olmuşdur. 220

Skoropadski, Pavel Petroviç (1873-1945): Rusiya və Ukraynanın hərbi-siyasi xadimi, general-leytenant. Rus ordusunun zabiti kimi Rus-yapon müharibəsində və Birinci Dünya müharibəsində iştirak etmişdir. 1917-ci il inqilabından sonra Ukrayna Mərkəzi Radasının hakimiyyətini qəbul etmiş, 27 aprel 1918-ci ildə bütün Ukraynanın getmanı, yəni Ukrayna Dövlətinin (ikinci Getmanlıq) başçısı seçilmiş və 14 dekabr 1918-ci il tarixinə qədər bu vəzifəni tutmuşdur. Getmanlıq rejiminin aradan qaldırılmasından sonra Almaniyaya mühacirətə getmişdir. 415

Sokolov, Georgi: Quba poçt və teleqraf bürosunun müdiri olmuşdur. 333

Sonnino, Sidney [Sidney Sonnino; 1847-1922]: İtaliyanın siyasi xadimi. 1906-cı ildə və 1909-1910-cu illərdə Baş nazir olmuşdur. 1914-1919-cu illərdə Xarici İşlər naziri idi. 31, 335, 377

Söyləməzoğlu, Qalib Kamali (1873-1960):

Türk diplomatı. 502

Spağarov, Georgi. 481

Starinkeviç, Sergey Sozontoviç (1874-1933): Rusiyanın siyasi xadimi. Ümumrusiya Hökumətinin Ədliyyə naziri (1918-1919) olmuşdur. 503

Stepanov: Zakaspiysk Hökumətinin Azərbaycandakı siyasi nümayəndəsi olmuşdur. 360

Stepanov: Bakıda asayışı pozmaqda günahlandırılaraq həbs edilmişdir. 42

Subutay (yaxud Sabutay; 1175-1248): Çingiz xanın sərkərdələrindən olmuşdur. Qafqaz səfərində Cebe ilə birgə monqol ordularının sərkərdəsi idi. 456

Suxorukov, V. D.: Muğanda yaradılan diktatura hökumətinin (Beşlər diktaturasının) başçısı olmuşdur. 484, 487

Sulkeviç, Süleyman bəy (Məmməd bəy Sulkeviç; Matvey Aleksandroviç Sulkeviç; 1865-1920): Rusiyanın, Krımın və Azərbaycanın hərbi xadimi. Mənşəcə tatarlıdır. Rus ordusunda xidmət etmiş, Krımda yaradılan Krım-Tatar Hökumətinin sədri olmuş, bu hökumətin Denikin tərəfindən aradan qaldırılmasından sonra Azərbaycana gəlmişdir. Azərbaycan Cümhuriyyəti Ordusunun Baş qərargah rəisi olmuş, milli ordu quruculuğuna böyük töhfə vermişdir. Cümhuriyyətin süqutundan sonra güllələnmişdir. 394, 395

Sultan Əhməd şah Qacar (1898-1930): Qacar nəslindən İran şahı; 1909-1925-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 409

Sultan Fərzəli oğlu: Qusar sakini. 481

Sultan Məşhədi Qara bəy: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Sultanov: Ticarət və Sənaye Nazirliyinin müvəkkili olmuşdur. 200

Sultanov, Ağabəy (Hacı Ağabəy): Şüvəlan sakini. 132

Sultanov, Əlisultan Mirzəbaba oğlu: Bakı sakini. 189

Sultanov, Harun bəy: Şəki Sosial təminat dairə müfəttişi. 156

Sultanov, Xosrov bəy (1879-1943): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi və hərbi xadimi. Azərbaycanın İstiqlal Bəyannaməsini imzalayanlardan biri olan Xosrov bəy Sultanov Cümhuriyyət dövründə Hərbiyyə naziri, Kənd Təsərrüfatı naziri, Qarabağ general-qubernatoru kimi vəzifələr daşımışdır. Sovet işğalından sonra mühacirət etmişdir. 21, 214, 323, 400, 401, 412, 413

Sultanov, İsfəndiyar bəy: Bakıda müəllim olmuşdur. 407

Sultanzadə, Əbdülhəmid xan: Şəkidən “Azərbaycan” qəzetinə məktub yazmışdır. 157

Suşon-Sivkina: Bakıda diş həkimi olmuşdur. 75, 105, 133, 160, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 468, 488, 514

Suttoviç, Andrey: İkinci Bakı poçt və teleqraf bürosunda işləmişdir. 352

Sübhanquliyev, Ələddin (yaxud Ələddin Sübhanquluzadə): Qafqaz Şeyxülislamıq İdarəsinin üzvü olmuşdur. 510

Sübhanqulov, Ələddin: bax. Sübhanquliyev, Ələddin.

Süleyman I (Qanuni; 1494-1566): Osmanlı sultanı; 1520-1566-cı illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 455, 469

Süleyman Nəzif: Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamenti İdarəsində türkcə protokol katibi olmuşdur. 287

Süleyman Nuri: Bakıda fəhlə hərəkatının nümayəndəsi olmuşdur. 15

Süleyman Sadıq oğlu (Məşhədi Süleyman): Balaxanıda, Moskva-Qafqaz Neft Şirkətində işləmişdir. 74

Süleyman Saib. 68

Süleyman Səlim əfəndi (1861-1909): Osmanlı şahzadəsi; sultan Əbdülməcidin oğlu. 275

Süleyman Şah (? - 1227): Oğuzların Qayı boyunun lideri, Osmanlı dövlətinin banisi Osman Qazinin əcdadı. Bəzi mənbələrdə Osman Qazinin babası olduğu deyilir. 119,

120

Süleymanzadə, Əbdülqafur: Göyçaylı müəllim. 224

Süleymanzadə, Əbülqasım: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Sülləm: “Beytül-hikmə” sahibi (elmi tədqiqat və tərcümə mərkəzinin rəhbəri) olmuşdur. 95

Sürəyyə Yüzbaşıbəy qızı: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 131

Şah Abbas: bax. Abbas I.

Şah İsmayıl: bax. İsmayıl I.

Şahbaz: Bakıda yaşayan Dağıstanlı uşaq. 241

Şahmazyan, Arsen Pavloviç (1883-1935): Gorus Erməni Milli Şurasının Qarabağdakı nümayəndəsi olmuşdur. 180

Şahnazaryans (yaxud Şahnazaryan): Qarabağdakı Erməni Milli Şurasının üzvü olmuşdur. 323, 331

Şahnəzər Fətəli qızı: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 132

Şahsüvarov, Nurməmməd (yaxud Nurməhəmməd) bəy Adilxan bəy oğlu (1883-1958): Azərbaycanın və Dağıstanın maarif və dövlət xadimi. Azərbaycanın Zəngəzur qəzasında anadan olmuş, Kiyev Universitetinin Hüquq fakültəsində təhsil almışdır. Azərbaycan və Dağıstanda maarif sahəsində işləmişdir. 1918-ci ilin mayından 1919-cu ilin mayına qədər Dağlılar Respublikasının Maarif naziri olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyətinin Maarif və Dini Etiqad nazirinin müavini, həmçinin nazir (qısa müddət) olmuşdur. Sovet dövründə yenə maarif sahəsində fəaliyyət göstərmiş, repressiyaya məruz qalmış, 1943-cü ildə sürgündən qayıtmışdır. 41, 279, 307, 424

Şahtaxtinski, Heydər bəy: Naxçıvan və Gəncə məhkəmələrində işləmişdir; Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 184

Şahtaxtinski, Həmid bəy (1880-1944): Azərbaycan Cümhuriyyətinin dövlət xadimi.

Hüquq təhsili almış, maarif və məhkəmə sistemində işləmişdir. Maarif nazirinin müavini, Maarif naziri, Parlamentin üzvü olmuşdur. Repressiyaya məruz qalmış, sürgündə ölmüşdür. 41, 420

Şahzadə Savoyski: bax. Prins Spoleto-de-Savoya.

Şahtaxtılı, Heydər bəy: bax. Şahtaxtinski, Heydər bəy.

Şahtaxtılı, Həmid bəy: bax. Şahtaxtinski, Həmid bəy.

Şaxnazarov, M. B.: Bakıda həkim olmuşdur. 24, 50, 76, 105, 133, 160, 186, 205, 225, 349

Şaxnazaryan. 422

Şalikaşvili: Gürcüstanda, Ermənistanla sərhədlə dəmiryolu stansiyası rəisi olmuşdur. 103

Şamil (Şeyx Şamil; 1797-1871): Qafqaz dağlılarının rəhbəri, Şimali Qafqazda milli-azadlıq hərəkatının lideri. 15, 30, 38, 89, 233, 302, 507

Şamkoryan, O.: Bakıda həkim olmuşdur. 75, 105, 133, 160, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 468, 488, 514

Şamov: müəllim; Zaqafqaziya Rus Cəmiyyətinin üzvü. 487

Şanaq: Hind alimi. 148

Şani Təkəli: XVI əsrin II yarısı – XVII əsrin əvvəllərində yaşamış şair. 457

Şapiro-Rotman: Bakıda qadın həkimi olmuşdur. 75, 105, 133, 160, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 468, 488, 514

Şattlvort, Diqbi [Digby Shuttleworth; 1876-1948]: Britaniya Hindistanı Ordusu'nun zabiti; general. 1917-1919-cu illərdə Britaniyanın Qafqazdakı 39-cu piyada briqadasının və Qara dənizdəki 83-cü piyada briqadasının komandiri olmuşdur. 169, 170, 171, 180, 392

Şexter, Z. A.: Bakıda fəaliyyət göstərmiş diş həkimi. 24, 50, 76, 105, 132, 160, 186,

205, 225, 244, 263, 283, 311, 330, 349, 367, 387, 408, 427, 448, 468, 489, 515

Şerman: ABŞ Senatının üzvü. 84, 85

Şeydeman, Filipp [Philipp Heinrich Scheidemann] (1865-1939): alman sosial-demokrat, 1919-cu ilin fevral-iyun aylarında Veymar Respublikasının Baş naziri olmuşdur. 377, 378, 417, 493

Şeyx Fəzlullah: bax. Nuri, Fəzlullah.

Şeyx Hüda: bax. Səyyadi, Əbülhüda.

Şeyx Səfi (1252-1334): Səfəvilər sülaləsinin banisi. 457

Şeyx Şamil: bax. Şamil.

Şeyxov: İrəvan Həmtorpaqlılar Cəmiyyətinin sədri olmuşdur. 505

Şəhabəddin Süleyman (1885-1919): Türk yazıçısı və maarifpərvəri. 69

Şəmsəddin Sami (1850-1904): Türk yazıçısı, publisisti və dil alimi. “Təşşüqi-Tələt və Fitnat” adlı əsəri türk ədəbiyyatında ilk roman olaraq qəbul edilir. Müxtəlif qəzetlərdə baş redaktor olmuş, eləcə də məqalələr yazmışdır. Fransızca və ərəbcə lüğətlər, türk dilinin izahlı lüğətini (“Qamusı-türki”) hazırlamışdır. “Qamusül-ə’lam” adlı bioqrafiya, tarix və coğrafiya ensiklopediyasını nəşrə hazırlamışdır. Dram əsərləri, fransız ədəbiyyatından tərcümələri, türk mədəniyyəti və ədəbiyyatı tarixinə dair əsərləri var. 47, 52, 97, 359

Şərif Mürtəza (966-1044): müsəlman teoloqu. 150

Şərifov, Abbas: bax. Şərifzadə, Abbas Mirzə.

Şərifov, Mehdi (Məşhədi Mehdi): “Azərbaycan” qəzetinə Bərdədən yazmışdır. 262

Şərifzadə, Abbas Mirzə (1893-1938): Azərbaycan aktyoru. “Səfa” və “Nicat” cəmiyyətlərinin truppalarında çıxış etmiş, “Hacıbəyli qardaşları müdiriyyəti”nə rejissor kimi dəvət edilmişdir. Azərbaycan teatr sənətinin inkişafında böyük xidmətləri olmuşdur. Sovet rejimi tərəfindən repressiyaya məruz qalmış, güllələnmişdir. 16

Şıxlinski, Əliağa (1863-1943): Azərbaycanın hərbi xadimi. Rusiya imperiyası ordusunda general-leytenant rütbəsinə yüksəlmişdi. Azərbaycan Cümhuriyyəti ordusunun qurulmasında böyük xidmətləri olmuşdur. Azərbaycan Hərbi nazirinin müavini vəzifəsini tutmuşdur. 47, 52

Şirinbəyov, Cəvahir: Bakı sakini, Çənberəkənd küçəsində yaşamışdır. 123

Şirinbəyov, Ələşraf Cəvahir oğlu: Bakı sakini, Çənberəkənd küçəsində yaşamışdır. 123

Şirinzadə, Ceyran xanım: Azərbaycan Parlament idarəsində telefonçu və məktub xidmətçisi olmuşdur. 287

Şirməhəmməd Məlik oğlu: Bakı sakini. 241

Şirvani, Seyid Əzim. 78

Şirvani, Zeynalabdin (Hacı Zeynalabdin; 1780-1838): Azərbaycan səyyahı, coğrafiyaşünası, tarixçisi və şairi. 469

Şmidt: Nürnberq bolşeviklərinin başçısı olmuşdur. 334

Şmirqeld: Bakıda həkim olmuşdur. 75, 105, 133, 160, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 468, 488, 514

Şor, Miron Yakovleviç: Cümhuriyyətdən əvvəl və Cümhuriyyət dövründə Azərbaycanda məhkəmə sistemində işləmiş, Bakı Şəhər Dumasının üzvü olmuşdur. 484

Şukin, N. N.: Ümumrusiya Hökumətinin Ticarət və Sənaye naziri (1919) olmuşdur. 503

Şuljenko, Nikolay Nikolayeviç: Azərbaycan Cümhuriyyəti Ərzaq nazirinin vəkili olmuşdur. 206

Şults: Əmək Nazirliyinin müfəttişi olmuşdur. 339

Şükürbəyli, Məhəmmədəli: Salyan Müəllimlər İttifaqı idarə heyətinin üzvü. 485, 486

Şükürov, Mirzəağa: Bakı Teleqraf İdarəsində işləmişdir. Azərbaycan Poçt və Teleqraf Qulluqçuları İttifaqının üzvü olmuşdur. 17

Svars: Bakı sakini. 278
 Tabaqçı, Məhəmmədəli: bax. Əsədulla-
 zadə, Məhəmmədəli
 Tacəddin əl-Kindi: bax. Kindi, Tacəddin.
 Tağıyev, Hənifə. 484
 Tağıyev, Seyid (Hacı Seyid): Şağın sakini.
 488
 Tağıyev, Zeynalabdin: Azərbaycanlı mily-
 onçu və xeyriyyəçi. 45, 122, 236
 Tağızadə: Gəncədə cildsaz (cildçi) olmuş-
 dur. 48
 Tağızadə, Ələkbər: İranlılar Maarif Cəmiy-
 yətinin üzvü olmuşdur. 425
 Tahirov, Mehdi: “Müsavat” partiyasının
 Salyan komitəsinin üzvü. 513
 Tahirzadə, Qəmbər bəy: Bakıda müəllim
 olmuşdur. 407
 Tahirzadə, Rəsul bəy: Bakıda müəllim
 olmuşdur. 182, 407
 Tahirzadə, Yərəli: “İttihad” partiyasının
 Ramana şöbəsinin sədri olmuşdur. 345
 Talıbzadə, Abdulla Şaiq (1881-1959):
 Azərbaycan şairi, yazıçısı və pedaqoqu. 52,
 178, 327, 407
 Təməmi, İsmayıl Əfşar (Azərbaycani): Teh-
 randa nəşr edilən “İran” qəzetində yazmışdır.
 452
 Tarhan, Əbdülhaq Həmiq (1852-1937):
 Türk şair və yazıçısı. 69, 270
 Tarnoqradski: mühəndis; Poçt və Tele-
 qraf Nazirliyində işləmişdir. 392
 Teodoros [Theodoros]: Orta əsrlərdə
 yaşamış tərcüməçi. 97
 Teferi Mekonnın (yaxud Hayle Selassi;
 1892-1975): imperatriçə Zauditu dövründə
 (1916-1930-cu illərdə) Həbəşistanın səltənət
 naibi, 1930-1936 cə 1941-1974-cü illərdə
 Hayle Selassi adıyla Həbəşistan imperatoru
 olmuşdur. 429
 Ter-Akopov, A.: bax. Ter-Akopyan, A.
 Ter-Akopyan, A.: Ermənistan Xarici İşlər
 Nazirliyinin Baş katibi olmuşdur. 179, 180,
 188
 Ter-Minasyan, Ruben (1882-1951): Er-

mənistanın siyasi xadimi, Daşnaksutyun
 partiyasının üzvü. Hərbi nazir, Daxili İşlər
 naziri olmuşdur. 180, 188
 Ter-Saak: keşiş; Şəki ermənilərinin ruhani
 xadimi. 156
 Teoman (yaxud Tuman; Toman): Hun
 hökmdarı. 455
 Teon (İskəndəriyyəli): IV əsrdə yaşamış
 yunan astronomu və riyaziyyatçısı. 98
 Teymur: XIV əsrdə yaşamış görkəmli türk
 sərkədəsi; Teymurilər dövlətinin banisi. 15,
 16, 38, 455, 457
 Teymurləng: bax. Teymur.
 Tezicer, Frederik [Frederic Thesiger;
 1868-1933]: Britaniyanın dövlət xadimi.
 1916-1921-ci illərdə Hindistanın vitse-kralı
 və general-qubernatoru olmuşdur. 388
 Təbəri, Məhəmməd İbn Cərir (? - 923):
 tarixçi və hədis alimi. 151
 Təhanəvi: XVIII əsrdə yaşamış alim. 152
 Təhsin Fazil bəy. 318
 Tək, Əhməd Fərid bəy (1878-1971): Tür-
 kiyanın siyasi xadimi. Kütahyadan Parlamen-
 tə seçilmiş, Sosial Təminat və Daxili İşlər
 naziri olmuşdur. 176
 Tək, Müfidə Fərid (1892-1971): Türk
 yazıçısı. 69
 Təkinski, Məhəmməd xan (1880-1938):
 Azərbaycanın siyasi xadimi və diplomatı.
 Azərbaycan Cümhuriyyətinin Ermənistan-
 daki siyasi nümayəndəsi (səfiri), həmçinin
 Azərbaycan Xarici İşlər nazirinin müavini
 olmuşdur. 82, 114, 155
 Tələt paşa (1874-1921): Osmanlı dövlət
 xadimi. İttihad və Tərəqqi cəmiyyətinin
 liderlərindən biri idi. Daxili İşlər naziri, Poçt
 və Teleqraf naziri, Baş Nazir vəzifələrini
 tutmuşdur. Berlində erməni terrorçusu
 Teyliryan tərəfindən odlu silahla vurularaq
 öldürülmüşdür. 85, 464
 Təmimi, Əli bin Ziyad: Orta əsrlərdə
 yaşamış tərcüməçi. 148
 Tınışbayev, Məhəmmədcan (1879-1937):
 Qazaxların ictimai xadimi. Rusiya İkinci Döv-

lət Dumasının üzvü, Türküstan muxtariy-
 yətinin birinci Baş naziri olmuşdur. 432, 449
 Tiqranyan, Sirakan Tatesoviç (1875-
 1947): Ermənistanın siyasi xadimi. Daşnak-
 sutyun partiyasının üzvü. Rusiya imperiyası
 II Dövlət Dumasının deputatı olmuşdur.
 1918-ci ilin noyabrından 1919-cu ilin apre-
 linə qədər Ermənistan Respublikasının Xarici
 İşlər naziri vəzifəsini tutmuşdur. Sonrakı
 dövrdə Maarif naziri, Maarif və Mədəniyyət
 naziri olmuşdur. 1938-ci ildə həbs edilmiş,
 sürgündə ölmüşdür. 179, 188, 422
 Tituşkin: Lənkəranda bolşeviklərin icra
 komitəsinin başçısı. 466
 Tofiq Fikrət (1867-1915): məşhur türk
 şairi. Türkiyənin ədəbiyyat və incəsənətinə
 böyük təsiri olan “Sərvəti-fünun” (“Fənlərin
 sərvəti”) jurnalının baş redaktoru olmuşdur.
 69, 78, 135, 159, 162, 265
 Tomson, K. 253
 Tomson, Vilyam Montqomeri [William
 Montgomerie Thomson; 1877-1963]: Bri-
 taniya generalı. Bakının general-quberna-
 toru olmuşdur. 179, 180
 Topçubaşov, Əlimərdan bəy (1863-1934):
 Azərbaycanın siyasi xadimi; Azərbaycan
 Cümhuriyyətinin banilərindən biri. Tiflisdə
 anadan olmuş, Peterburq Universitetinin
 Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Rusiya müsəl-
 manlarının təşkilatlanmasında və siyasi
 həyatında müstəsna xidmətləri olmuşdur.
 Rusiya Dövlət Dumasının üzvü, Dumada
 Müsəlman fraksiyasının sədri, “Kaspi” qəze-
 tinin redaktoru olmuşdur. Azərbaycan Cüm-
 huriyyəti Parlamentinin sədri, Azərbaycan
 Hökumətində portfelsiz nazir və Xarici İşlər
 naziri vəzifələrini tutmuş, Azərbaycan Cüm-
 huriyyətinin Fövqəladə elçisi və səlahiyyətli
 naziri kimi İstanbula ezam edilmişdir. Paris
 Sülh konfransına göndərilən Azərbaycan nü-
 mayəndə heyətinin sədri idi. Cümhuriyyətin
 süqutundan sonra mühacirətdə qalmış,
 siyasi fəaliyyətini davam etdirmişdir. Parisdə
 vəfat etmişdir. 110

Topçubaşova, Pəri xanım (yaxud Topçu-
 başzadə; 1873-1947): Həsən bəy Zərdabinin
 qızı, Əlimərdan bəy Topçubaşovun həyat
 yoldaşı. 438
 Tokgöz, Əhməd Ehsan (1867-1942): Türk
 jurnalisti, tərcüməçisi və siyasətçisi. 69
 Tredelyan, Çarlz: İngilis Sülh Şurası rəisi.
 86, 111, 295
 Triniç, Əhməd Bədi’ (yaxud Ə. Bədi’;
 1893-1936): “İttihad” partiyası Mərkəzi Ko-
 mitəsinin Gəncədəki vəkili olmuşdur. 257,
 363
 Trotski, Lev Davidoviç (1879-1930): Rus
 inqilabçı, dövlət xadimi. Petroqrada Fəhlə və
 Əsgər Deputatları Soveti icraiyyə komitəsinin
 sədri, Sovet Rusiya-sının Xarici İşlər naziri,
 Rusiya və SSRİ-nin Hərbi İnqilab Sovetinin
 sədri və Hərbi Komissarı olmuşdur. 57, 333,
 334, 509
 Tsentner: Bakıda qadın həkimi olmuşdur.
 24, 50, 76, 106, 133, 159, 186, 205, 225, 243,
 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428,
 448, 488, 514
 Tuma: Orta əsrlərdə yaşamış tərcüməçi.
 98
 Tuman: Hun hökmdarı. Bax. Teoman.
 Tumanıyans. 420
 Tunik, O. L.: əcaçı. 371
 Uraz Sərdar: bax. Eyvazbəyov, Uraz
 Sərdar.
 Us, Məhməd Asım (1884-1967): Türk
 yazıçısı, jurnalisti və siyasi xadimi. 68
 Übeydulla I. 107
 Übeydulla II. 107
 Ümidvar: “Azərbaycan” qəzetində Ömər
 Faiq Nəmanzadəyə məxsus imza; bax.
 Nəmanzadə, Ömər Faiq.
 Ümmügülüm: bax. Sadıqzadə, Üm-
 mügülüm Əbdüləziz qızı.
 Ümmüxanım Cabbar qızı (Kərbəlayi Cab-
 bar qızı): Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur.
 132
 Vahab Abbas oğlu (Hacı Vahab Hacı
 Abbas oğlu): Bakı sakini. 123, 326

Vahab Əli oğlu: Mərdəkan kəndinin sakini. 308

Vamberi, Herman (yaxud Armin Vamberi) [Armin Vambery; Hermann Vambery; 1832-1913]: Macar əsilli şərqşünas və səyyah. 455, 469

Vançem: rus bolşeviki; Almaniya hökumətinə xidmət etmişdir. 505

Vasserman: Bakıda mama-feldşer olmuşdur. 24, 50, 76, 106, 133, 159, 186, 205, 225, 243, 264, 283, 310, 329, 348, 367, 386, 408, 428, 448, 488, 514

Vekerle, Şandor [Sándor Wekerle; 1848-1921]: Macarıstanın dövlət xadimi. 1892-1895, 1906-1910 və 1917-1918-ci illərdə Macarıstan Krallığının Baş Naziri olmuşdur. 30

Vella, Arturo [Arturo Vella; 1886-1943]: İtaliyanın siyasi xadimi; sosialist. 111

Venizelos, Elefterios (1864-1936): Yunanıstanın siyasi xadimi. 1910-cu ildən 1933-cü ilə qədər dəfələrlə (o cümlədən 1917-1920-ci illərdə) Baş nazir vəzifəsini tutmuşdur. 474, 502

Vermişev, Xristofor Avvakumoviç (yaxud Vermişyants; 1863-1933): erməni ictimai xadimi. Tiflis Bələdiyyə İdarəsində bir sıra vəzifələr tutmuşdur. Bakıda rus dilində nəşr olunan “Baku” qəzetinin redaktoru olmuşdur. Ermənistanın Ərzaq naziri olmuşdur. 447

Vern, Jül [Jules Verne; 1828-1905]: fransız yazıçısı. 69

Vert, Henrik [Henrik Werth; 1881-1952]: Macarıstanın hərbi xadimi, general-polkovnik. Rumın işğal ordusu ilə sülh müzakirələrini aparmaq Vertə tapşırılmışdı. 113

Vəcihi: bax. Vəcihi Məhməd.

Vəcihi Məhməd (1869-1904): Türk şairi və yazıçısı. 69

Vəkilov: Sosial Təminat Nazirliyinin baş məmuru olmuşdur. 358

Vəkilov: Parlament İdarəsinin vəkili olmuşdur. 27

Vəkilov, Fəris bəy İbrahim ağa oğlu (1886-1978): mühəndis, diplomat. Azərbaycan Cümhuriyyətinin Gürcüstanda siyasi nümayəndəsi olmuşdur. 405

Vəkilov, Rəhim bəy (1898-1934): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi xadimi. Azərbaycan Milli Şurasının və Parlamentin üzvü olmuşdur. Sovet rejiminin təqibləri üzündən intihar etmişdir. 199

Vəlibəyov, Əbdüləli bəy Qasım bəy oğlu: pedaqoq. Şuşada anadan olmuş, Qori Müəllimlər Seminariyasını bitirmiş, müəllim və məktəb müdiri olmuşdur. Maarif mövzusunda yazıları ilə mətbuatda çıxış etmişdir. 182

Vəlibəyov, Əbdüləli bəy: bax. Vəlibəyov, Əbdüləli bəy.

Vəlixanlı, Abbasqulu: Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının; Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 407

Vəlixanzadə, Abbasqulu: bax. Vəlixanlı, Abbasqulu.

Vəliməhəmməd Əbdüsalam oğlu (Hacı Əbdüsalam oğlu): Pirşağı sakini. 326

Vəlizadə, Böyükağa: Ramana kəndinin sakini; “Müsavat”ın Raman şöbəsinin katibi; Kəndçilər İttifaqı Ramana şöbəsinin üzvü. 242, 263

Vəlizadə, Mirzəağa. 201

Vəzirov, Bəhlul bəy: Azərbaycan Poçt İdarəsinin baş müdiri olmuşdur. 372

Vəzirov, Bəhram bəy: Bakı Poçt İdarəsinin müdiri olmuşdur. 372

Vəzirov, Cəmil bəy: mühəndis; Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 184, 352, 392

Vəzirov, Yusif: bax. Çəmənəzəminli, Yusif Vəzir.

Vilhelm II (Wilhelm II, 1859-1941): Almaniya imperatoru, 1888-1918-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 113, 315, 331, 368, 435

Vilson, Lesli [Leslie Wilson; 1876-1955]: Britaniyanın siyasi xadimi. 1919-cu ilin

yanvarından 1921-ci ilin martına qədər Gəmiçilik Nazirliyinin Parlament katibi olmuşdur. 1923-1926-cı illərdə Bombeyin qubernatoru olmuşdur. 355

Vilson, Vudro (Woodrow Wilson; 1856-1924): ABŞ-ın 28-ci prezidenti (1913-1921). I Dünya müharibəsinə son qoymaq üçün sülh müqaviləsi layihəsini (Vilson prinsiplərini) işləyib hazırlamışdır. 3, 31, 32, 34, 48, 51, 55, 84, 85, 86, 110, 111, 113, 139, 187, 193, 213, 273, 293, 294, 295, 315, 316, 317, 335, 355, 356, 376, 377, 378, 397, 398, 435, 436, 459, 492, 493, 494

Voloqodski, Pyotr Vasilyeviç (1863-1925): Rusiyanın ictimai-siyasi xadimi. 1918-ci ilin iyun-noyabr aylarında Müvəqqəti Sibir Hökumətinin sədri, 1918-ci ilin noyabrından 1919-cu ilin noyabrına qədər Rusiya Nazirlər Sovetinin sədri olmuşdur. 432, 503

Vorontsov-Daşkov, İllarion İvanoviç (1837-1916): Rusiyanın dövlət xadimi. 1905-1915-ci illərdə Qafqaz canişini olmuşdur. Ermənilərə xüsusi rəğbəti ilə seçilmişdir. 216, 508

Voskresenski. 445

Vüsuqüddövlə, Mirzə Həsən xan Mirzə İbrahim xan oğlu (1868-1951): İran dövlət xadimi. 1916-1917 və 1918-1920-ci illərdə Baş nazir olmuşdur. 91

Yaqub bin İshaq əl-Kindi: bax. Kindi, Yaqub

Yaqubov, Əbdülhəmid: Salyan Realni məktəbində oxumuşdur; “Müsavat” partiyasının Salyan komitəsinin üzvü olmuşdur. 159, 512

Yaqubov, Əsədulla: Salyan sakini; “Müsavat” partiyasının Salyan komitəsinin üzvü. 513

Yaqut: bax. Yaqut əl-Həməvi.

Yaqut əl-Həməvi (? - 1229): Müsəlman tarixçi və coğrafiyaşünas alimi, səyyah. 453

Yavər paşa: Osmanlı sarayınca baş məbeynci olmuşdur. 319

Yeğorov, Vladimir: Tiflis Aleksandro-

Nevski kilsəsinin keşişi olmuşdur. 346, 406

Yerofeyev: Zaqafqaziya Rus Cəmiyyətinin üzvü. 487

Yetər Əhməd qızı: Ağdaşdakı qaçqınlardan olmuşdur. 132

Yəhya bin Ədi (? - 975): xristian ərəb filosofu, alimi və tərcüməçisi. 95, 97

Yəhya bin əl-Bitriq: bax. İbnül-Bitriq, Yuhanna.

Yəqubi, Əbül-Abbas İbn Vəzeh: IX əsrdə yaşamış tarixçi, coğrafiyaşünas və səyyah. 151

Yudenitç, Nikolay Nikolayev (1862-1933): Rusiyanın hərbi xadimi; general. Birinci Dünya müharibəsində Qafqaz ordusunun qərargah rəisi, Rusiyada Vətəndaş müharibəsində Şimal-Qərb ordusunun komandiri olmuşdur. 212, 272, 504

Yuhanna bin Bəxtişu (yaxud Yəhya bin Bəxtişu): Orta əsrlərdə yaşamış tərcüməçi və alim. 95, 107

Yunis. 303

Yurdaql, Məhməd Əmin: bax. Məhməd Əmin.

Yurdsevər, Əbdülvahab Məmmədzadə (yaxud Məhəmmədzadə; 1898-1976): publisist və siyasi xadim; Azərbaycan milli istiqlal hərəkatının fəal iştirakçısı. Siyasi və ədəbi fəaliyyətini mühacirətdə davam etdirmişdir. 39, 72, 199, 241

Yusif Hacı: Çeçenlərin ictimai-siyasi xadimi; Dağlılar Respublikası Parlamentinin üzvü olmuşdur. 117

Yusif Qarabaği: Azərbaycan şairi (XVI əsr). 457

Yusifbəyli, Nəsim bəy (1881-1920): Azərbaycanın dövlət xadimi, Azərbaycan Cümhuriyyətinin qurucularından biri. Odessa Universitetinin Hüquq fakültəsində təhsil almışdır. 1917-ci ildə Gəncədə Türk Ədəmi-Mərkəziyyət Partiyasını qurmuşdur. Zaqafqaziya Seyminin yaradılmasında yaxından iştirak etmiş, Zaqafqaziya Demokratik Federativ Respublikası Hökumətində Maarif naziri

olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti Hökumətində Maliyyə və Xalq Maarifi naziri, Xalq Maarifi və Dini Etiqad naziri, Daxili İşlər naziri və Baş Nazir vəzifələrini tutmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonra qətlə yetirilmişdir. 47, 81, 115, 137, 153, 167, 169, 182, 241, 269, 292, 303, 304, 353, 392, 485

Yusifbəyov, Əhməd bəy: Şəki Əxzi-əsgər [Hərbi çağırış] idarəsinin rəisi; yüzbaşı. 156

Yusifxanlı, Həsən ağa: bax. Yusifxanov, Həsənəğa.

Yusifxanov, Həsənəğa: Maliyyə Nazirliyinin dəftərxanasında işləmiş, Bakı qazısının katibi olmuşdur. 289

Yusifov, İbrahim ağa (yaxud Usubov; 1872-1920): Rusiyanın və Azərbaycanın hərbi xadimi; general-mayor. 16

Yusifzadə, Abbasqulu: Bakıda müəllim olmuşdur. 407

Yusifzadə, Əbdürrəhim: “Müsavat” partiyasının Balaxanı mədənləri ərazisindəki şöbəsinin katibi olmuşdur. 125, 512

Yusifzadə, Əli (1900-1937): Azərbaycanlı şair, publisist və mütəfəkkir. Şuşada doğulmuşdur. Cümhuriyyət Hökuməti tərəfindən xaricə təhsilə göndərilmişdir. 1937-ci ildə Sovet rejimi tərəfindən güllələnmişdir. 71, 272

Yusifzadə, Əziz: Balaxanıdakı ordubadlılardan. 126

Zaki Məcid oğlu (Kərbəlayi Məcid oğlu): “Müsavat” partiyasının Nardaran şöbəsi sədrinin müavini olmuşdur. 260

Zaks, S. İ.: Bakıda həkim olmuşdur. 23, 76, 161, 204, 244, 284, 330, 349, 368, 387, 408, 427, 449, 468, 489, 515

Zaqunov: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 420

Zalsman: Bakı komendantının müavini olmuşdur. 362

Zauditü (1876-1930): 1916-1930-cu illərdə Həbəşistan imperatriçəsi olmuşdur. 429

Zeydan, Corci (1861-1914): ərəb yazıçısı və publisisti. 149, 162

Zeynalov, Məhəmməd (Mirzə Məhəmməd): bax. Zeynalzadə, Məhəmməd (Mirzə Məhəmməd)

Zeynalzadə, Həcər xanım: Azərbaycan Parlament İdarəsində telefonçu və məktub xidmətçisi olmuşdur. 288

Zeynalzadə, Məhəmməd (Mirzə Məhəmməd): Cavad qəzasında Süleymankənd (indiki Salyan rayonunun Çuxanlı kəndi) məktəbinin müəllimi; “Müsavat” partiyasının Salyan komitəsinin üzvü. 486, 513

Zeynalzadə, Paşa Mahmud oğlu (Kərbəlayi Mahmud oğlu; ? - 1919): “Müsavat” partiyasının Nardaran şöbəsi sədrinin müavini olmuşdur. 260

Zəhir Rəhman oğlu: Ərkivan sakini. 99

Zəməxşəri (1075-1144): ərəb dili və ədəbiyyatı mütəxəssisi. 150

Zərgərli, İsmayıl: Salyan Realnı məktəbində oxumuşdur. 159

Zinovyev, Qriqori Yevseyeviç (1883-1936): Rus inqilabçı, SSRİ-nin dövlət xadimi. Rusiya Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsi Siyasi Bürosunun üzvü olmuşdur. 1934-cü ildə həbs edilmiş və 1936-cı ildə güllələnmişdir. 213

Zivər bəy: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 185

Ziyadxani, İsmayıl xan: bax. Ziyadxanov, İsmayıl xan.

Ziyadxanov, Adil xan (yaxud Ədil xan; 1877-1957): Azərbaycanın dövlət xadimi. Moskva Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Cümhuriyyət dövründə Xarici İşlər nazirliyində işləmiş, Azərbaycanın İranda diplomatik nümayəndəsi təyin edilmişdir. Cümhuriyyətin süqutundan sonra bir müddət İranda, daha sonra Türkiyədə yaşamışdır. 262, 338, 463

Ziyadxanov, İsmayıl xan (1861-1920): Azərbaycanın dövlət xadimi. Moskva Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Rusiya

Dövlət Dumasının üzvü olmuşdur. Dinc əhaliyə qarşı soyqırım törədən erməni quldurlarıyla mübarizə aparmışdır. Azərbaycan Cümhuriyyətinin İranda səfiri təyin edilmişdir. Cümhuriyyətin süqutundan sonra bolşeviklər tərəfindən güllələnmişdir. 155, 402, 436

Zummerov: Bakıda asayışı pozmaqda günahlandırılaraq həbs edilmişdir. 42

Zühdü paşa: Misir vəziri. 6

Zülqədərli, Lütfəli bəy: Şamaxı qəzasının rəisi olmuşdur. 88, 101, 102, 358

Zülqədərov, Lütfəli bəy: bax. Zülqədərli, Lütfəli bəy.

Korrektor: Azad Ağaoğlu
Kitab üzlüyü və tərtib: Fikrət Məlikov

Nəşriyyat direktoru: Rəhilə Soltanqızı
Mətbəənin direktoru: Zöhrab Vəlibəyli
Texniki redaktor: Ruslan Mahmudov

Çapa imzalanmışdır: 30.11.2023
Formatı 70x100 $\frac{1}{16}$ F.ç.v 30.5
Ofset kağızı, Ofset çapı. Səhifə sayı: 576
Tiraj: 300, Bakı-2023

**Hazır materiallar əsasında
GALAXY PRINTING MMC
mətbəəsində çap edilmişdir.**

ISBN 978-9952-8314-5-0

9 789952 831450